

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY DOBRA

DIAGNOZA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI GMINY DOBRA

Data opracowania: grudzień 2023

Zamawiający:

Gmina Dobra

Pl. Wojska Polskiego 10

62-730 Dobra

Wykonawca:

Kreatus sp. z o.o.

43-300 Bielsko-Biała, 11 Listopada 60-62

nr KRS: 0000482632, NIP: 9372667946, REGON: 243401618

tel.: + 48 33 300 34 80, fax.: +48 33 300 30 87

e-mail: biuro@kreatus.eu

SPIS TREŚCI

1	WPROWADZENIE	4
2	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY DOBRA.....	6
2.1	DEMOGRAFIA	6
2.2	GOSPODARKA I RYNEK PRACY	10
2.3	POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWOTNA.....	15
2.4	PRZESTĘPCZOŚĆ.....	17
2.5	KULTURA I SPORT	18
2.6	EDUKACJA	19
2.7	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	21
2.8	INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA.....	23
3	METODYKA DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI ORAZ OPRACOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI	26
4	WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA TERENIE GMINY DOBRA 30	
4.1	SFERA SPOŁECZNA	31
4.1.1	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	31
4.1.2	RYNEK PRACY	32
4.1.3	EDUKACJA	34
4.1.4	POMOC SPOŁECZNA.....	36
4.1.5	PRZESTĘPCZOŚĆ.....	37
4.2	SFERA GOSPODARCZA.....	39
4.3	SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA	40
4.4	SFERA TECHNICZNA.....	43
4.5	SFERA ŚRODOWISKOWA	44
5	WYBÓR OBSZARU ZDEGRADOWANEGO.....	46
6	WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO NA TERENIE GMINY DOBRA	48

6.1	ANALIZA DANYCH NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU REWITALIZOWANEGO	48
6.2	SFERA SPOŁECZNA	48
6.2.1	SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	48
6.2.2	RYNEK PRACY	49
6.2.3	EDUKACJA	50
6.2.4	POMOC SPOŁECZNA	51
6.2.5	PRZESTĘPCZOŚĆ	51
6.3	SFERA GOSPODARCZA	52
6.4	SFERA FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNA	53
6.5	SFERA TECHNICZNA	54
6.6	SFERA ŚRODOWISKOWA	55
6.7	PODSUMOWANIE ANALIZY DANYCH NA POTRZEBY WYZNACZENIA OBSZARU REWITALIZOWANEGO	56
6.8	WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO	56
	SPIS WYKRESÓW	58
	SPIS TABEL	59
	ZAŁĄCZNIKI	61

1 WPROWADZENIE

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji (Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, Dz.U. z 2015 r. poz. 1777).

Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

- 1) wszyscy mieszkańcy gminy, w tym obszarze rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze rewitalizacji, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 4) jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- 5) organy władzy publicznej;
- 6) inne podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Zgodnie z przepisami prawa, rewitalizacją można objąć obszar do 20% powierzchni gminy, zamieszkiwany przez co najwyżej 30% ludności gminy.

Dobrze prowadzona rewitalizacja powinna kłaść nacisk na kompleksowe, zintegrowane podejście do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów lokalnych. Podejmowana interwencja musi być wieloaspektową odpowiedzią na lokalnie występujący kryzys. Ma stanowić zespół działań stawiających sobie za cel pełne przywrócenie do życia konkretnego obszaru tak, aby poprawiła się przede wszystkim jakość życia jego mieszkańców. Jednym z celów interwencji jest pomoc w zakresie odzyskania przez starsze grupy społeczne zdolności do ich reintegracji na rynku pracy i uczestnictwa w sferze konsumpcji, kultury i rekreacji.

Aktualne podejście do rewitalizacji wyraźnie akcentuje potrzebę uwzględnienia w tym działaniu skoordynowanych, zintegrowanych przedsięwzięć w różnej skali i o różnym zakresie, realizujących szerszą wizję odnowy gminy oraz wspierających powiązania przestrzenne skorelowane z szerszym

otoczeniem. Oznacza to, że rewitalizacja staje się kluczowym elementem rozwoju miast i gmin, przeciwdziałając negatywnym zjawiskom oraz stymulując rozwój społeczny i gospodarczy. Rewitalizacja służy m.in. zwalczaniu ubóstwa, bezrobocia i innych problemów społecznych, dotyczących wytypowanych części gminy, w powiązaniu z poprawą warunków do rozwoju gospodarczego (np. nowe miejsca pracy), rozwoju infrastruktury publicznej (np. sieci komunikacji publicznej, dróg i parkingów itp.) oraz poprawy stanu środowiska (np. zwalczanie tzw. niskiej emisji, likwidacja nielegalnych wysypisk śmieci itp.). Zdecydowanie odchodzi się zatem w rewitalizacji od realizacji różnorodnych, punktowych, oderwanych od siebie działań, skupionych głównie na zmianach w obszarze infrastruktury, traktując rewitalizację nie jako przebudowę lub adaptację budynków, ale przede wszystkim rozwiązywanie problemów społecznych, poprawę warunków mieszkaniowych, poprawę przestrzeni publicznych oraz zwiększanie atrakcyjności gospodarczej.

Skuteczna rewitalizacja terenów zdegradowanych w znacznym stopniu zależy jednak od dobrej współpracy władz samorządowych, mieszkańców a także przedsiębiorców, organizacji społecznych i innych podmiotów działających na terenie gminy. Szczególnie ważne jest określenie potrzeb i oczekiwań wobec zmian rewitalizacyjnych, a także problemów i sposobów ich rozwiązania, w które cała społeczność lokalna powinna się zaangażować.

2 OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY DOBRA

Gmina Dobra jest gminą miejsko-wiejską w powiecie tureckim, we wschodniej części województwa wielkopolskiego. Gmina zajmuje powierzchnię 132 km². Graniczy z gminami: Kawęczyn, Turek i Przykona w województwie wielkopolskim oraz Uniejów, Poddębice, Warta i Goszczanów w województwie łódzkim. W skład gminy wchodzi 27 sołectw: Chrapczew, Czajków, Długa Wieś, Dąbrowica, Januszówka, Józefów, Linne, Łęg Piekarski, Mikulice, Miłkowice, Moczydła, Ostrówek, Piekary, Potworów, Rzechta, Rzymisko, Rzymisko BG, Skęczniew, Stawki, Stefanów, Strachocice Kol., Strachocice Wieś, Szymany, Ugory, Wola Piekarska, Zagaj oraz Żeronice. Osobną jednostką pomocniczą gminnego samorządu stanowi miasto Dobra, które jest siedzibą gminy. Przez gminę przebiegają dwa ważne szlaki komunikacyjne: droga krajowa nr 83 Turek – Sieradz i droga wojewódzka Kalisz – Poddębice. Geograficznie centralna i zachodnia część obszaru gminy położona jest na Wysoczyźnie Tureckiej, natomiast wschodnia w Kotlinie Kolskiej i Sieradzkiej.

2.1 Demografia

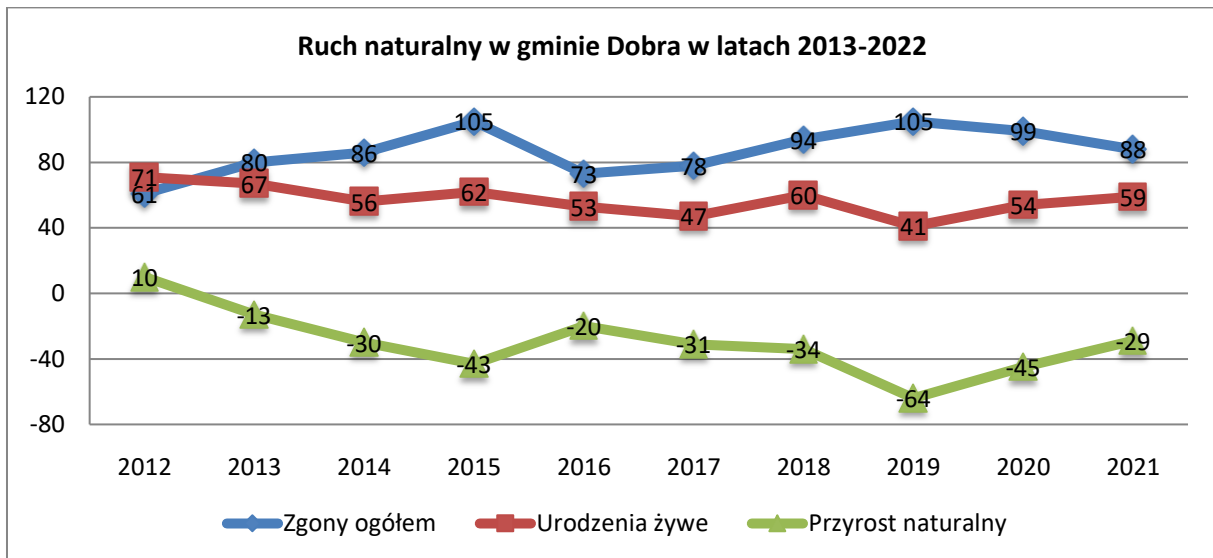
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) gmina Dobra w 2022 roku liczyła 5844 mieszkańców, w tym 2 923 kobiet (50,02%). Z wyjątkiem roku 2021, w latach 2013-2022 kobiety stanowiły nieco ponad połowę mieszkańców gminy. Według danych statystycznych w 2022 roku przyrost naturalny w gminie Dobra był ujemny i wynosił -29, co odpowiada przyrostowi naturalnemu -4,96 na 1000 mieszkańców gminy. W 2022 roku urodziło się 59 dzieci, w tym 54,2% dziewczynek. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,74. W 2022 roku na 1000 ludności gminy przypadło 15,05 zgonów.

Tabela 1. Ludność gminy Dobra w latach 2013-2022

Rok	Liczba mieszkańców	Liczba mężczyzn	Liczba kobiet	% kobiet w populacji gminy
2013	6 292	3 105	3 187	50,65
2014	6 269	3 093	3 176	50,66
2015	6 240	3 087	3 153	50,53
2016	6 206	3 063	3 143	50,64
2017	6 219	3 069	3 150	50,65
2018	6 192	3 083	3 109	50,21
2019	6 134	3 035	3 099	50,52
2020	5 928	2 954	2 974	50,17
2021	5 877	2 946	2 931	49,87
2022	5 844	2 921	2 923	50,02

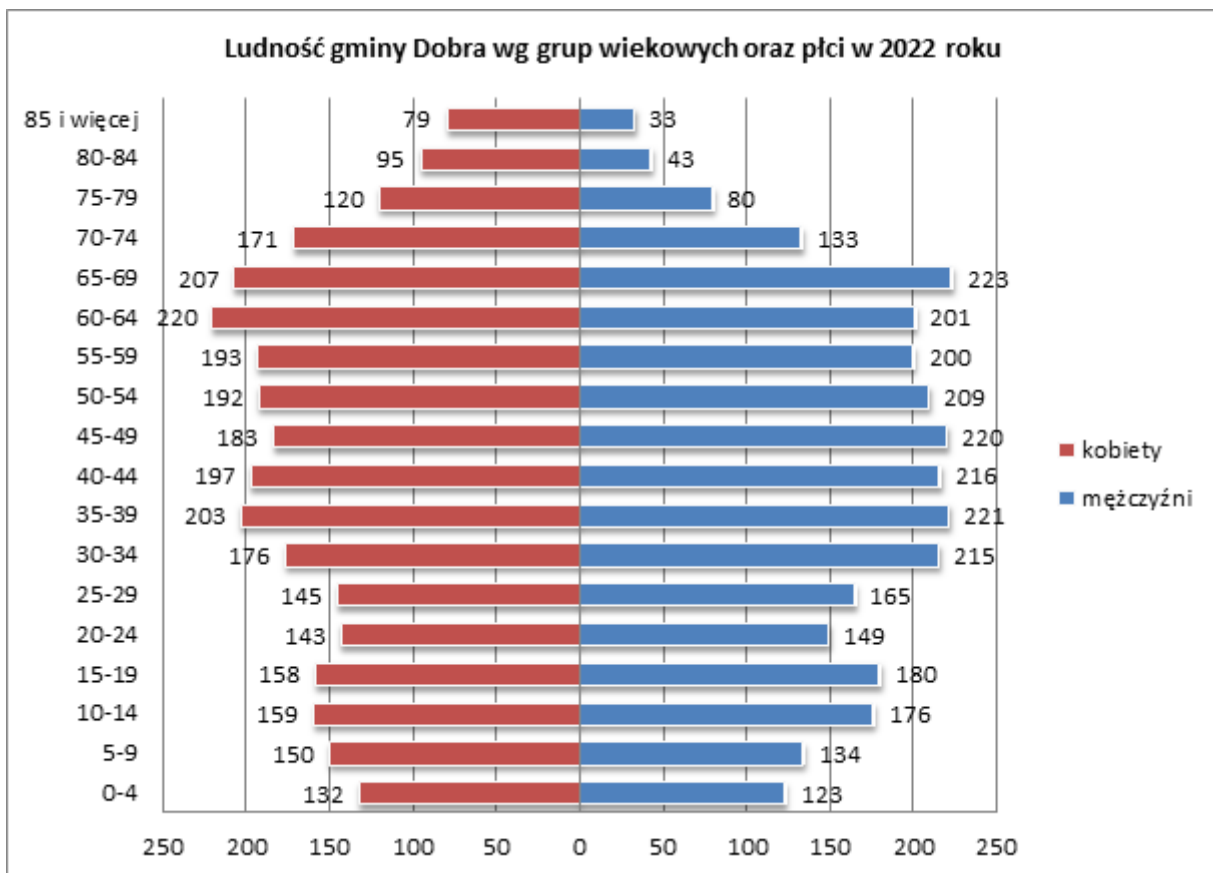
Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Wykres 1. Ruch naturalny w gminie Dobra w latach 2013-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Wykres 2. Ludność gminy Dobra wg grup wiekowych oraz płci w 2022 roku

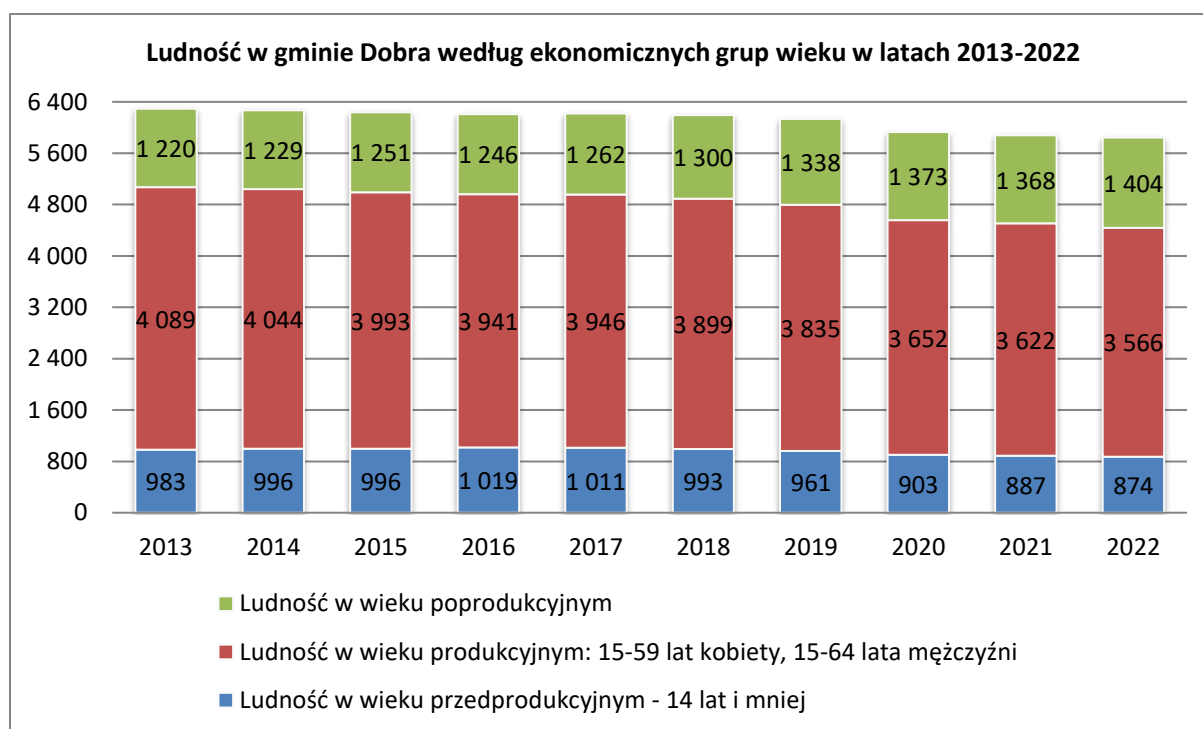

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Piramida wieku, która została zaprezentowana powyżej charakteryzuje regresywną strukturę wieku populacji gminy Dobra. Ujemny przyrost naturalny w ostatnich latach doprowadza do postępującego i pogłębiającego starzenia się społeczeństwa. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,3 lat i jest większy od średniego wieku mieszkańców województwa wielkopolskiego (41,1 lat) oraz od średniego wieku mieszkańców całej Polski (42,1 lat). Wśród kobiet średni wiek to 43,6 lat, a wśród mężczyzn prawie o trzy lata mniej – 40,9 lat.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wiekowych koresponduje ze zmieniającą się strukturą wieku. Relatywnie wysoki odsetek osób w wieku produkcyjnym świadczy o zaistnieniu zjawiska renty demograficznej – korzystnie wpływającej na dynamikę rozwoju gospodarczego. Według GUS od 2013 roku systematycznie wzrasta udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności. W analizowanym okresie wzrósł on o 4,6 punktów procentowych. W 2022 roku 61,02% mieszkańców gminy Dobra było w wieku produkcyjnym, 14,96% w wieku przedprodukcyjnym, a 24,02% w wieku poprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 41,7 osoby w wieku poprodukcyjnym. 44,59% osób w wieku produkcyjnym stanowiły kobiety.

Wykres 3. Ludność w gminie Dobra według ekonomicznych grup wieku w latach 2013-2022

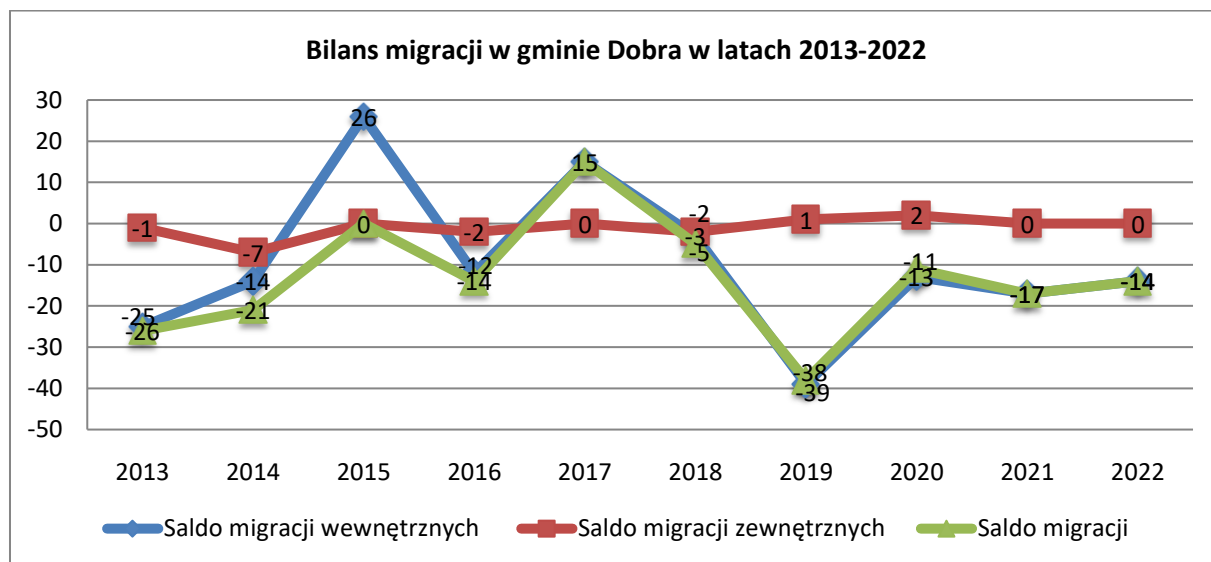

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Przedstawiony poniżej bilans migracji na przestrzeni ostatniej dekady ma charakter ujemny. Analiza zameldowań i wymeldowań w gminie Dobra w latach 2013-2022 dowodzi niskiej atrakcyjności

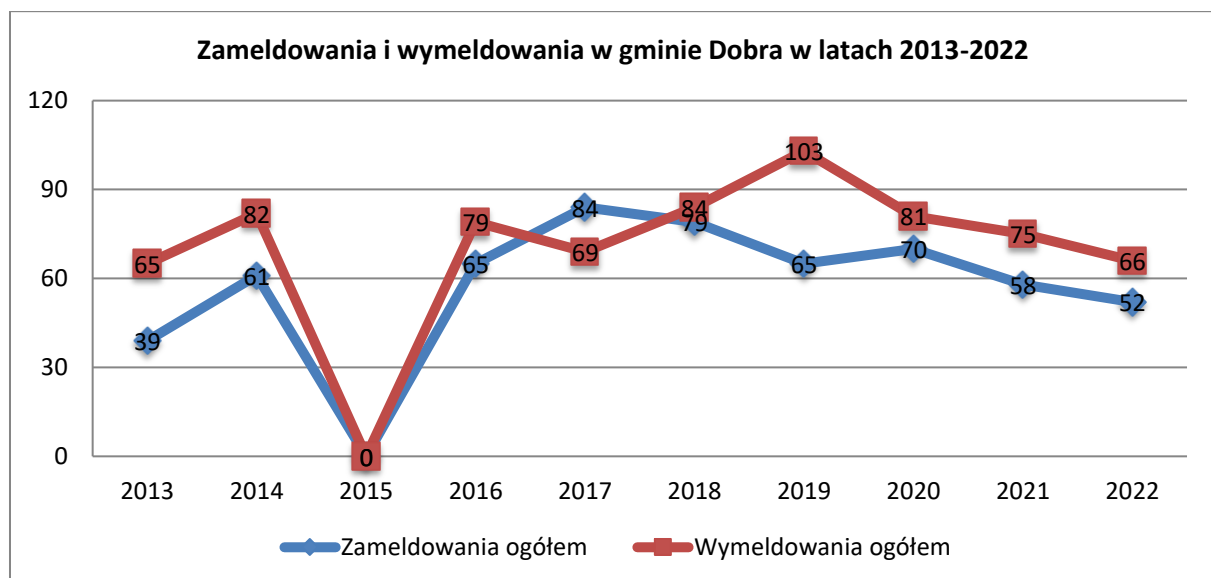
osiedleńczej obszar. Z wyjątkiem roku 2017, liczba wymeldowań w analizowanym okresie była wyższa niż liczba zameldowań.

Wykres 4. Bilans migracji w gminie Dobra w latach 2013-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.¹

Wykres 5. Zameldowania i wymeldowania w gminie Dobra w latach 2013-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.²

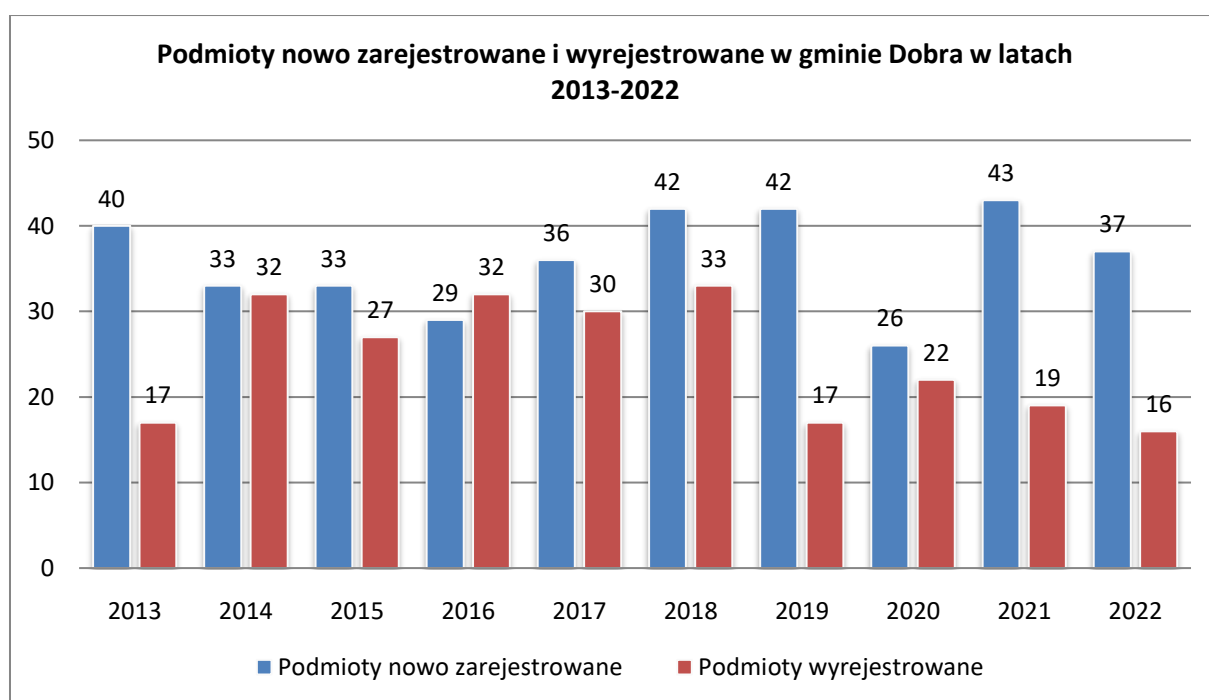
¹ Dane za rok 2015 – „0” oznacza brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji było niemożliwe albo niecelowe.

² Dane za rok 2015 – „0” oznacza brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji było niemożliwe albo niecelowe.

2.2 Gospodarka i rynek pracy

Według danych GUS w 2022 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 449 podmiotów, z czego 351 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tym samym roku zarejestrowano 37 nowych podmiotów, a 16 zostało wyrejestrowanych.

Wykres 6. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w gminie Dobra w latach 2013-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Analizując rejestr REGON pod względem zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej jest mikro-przedsiębiorstw zatrudniających 0-9 pracowników. W latach 2013-2022 sytuacja gospodarcza w gminie poprawiła się – liczba podmiotów wzrosła o 20,5%, w tym liczba podmiotów zatrudniających poniżej 9 osób o 21,7%.

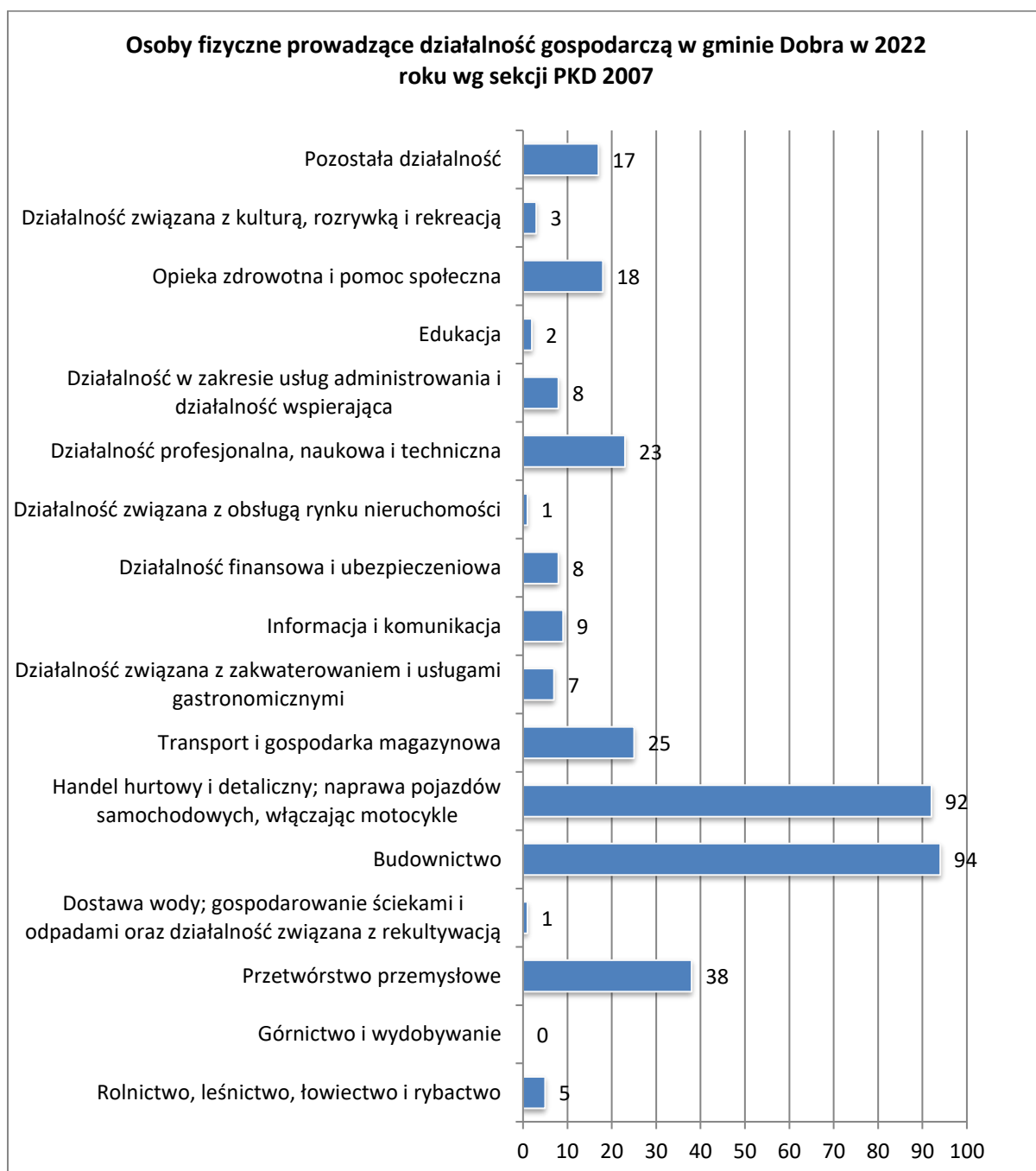
Tabela 2. Podmioty wg klas wielkości w gminie Dobra w latach 2013-2022

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0 - 9	357	355	366	362	372	375	401	409	433	456
10 - 49	11	10	9	9	9	9	9	10	10	9
50 - 249	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Razem	372	368	378	374	384	387	413	422	446	468

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Zestawienie liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Dobra umożliwia zdefiniowanie profilu gospodarczego gminy. Wiodącą rolę posiada działalność bezpośrednio związana z budownictwem (26,78%). Drugą najliczniejszą działalnością jest handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (26,24%). Kolejną liczną branżą jest przetwórstwo przemysłowe (10,83%).

Wykres 7. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Dobra w 2022 roku wg sekcji PKD 2007

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

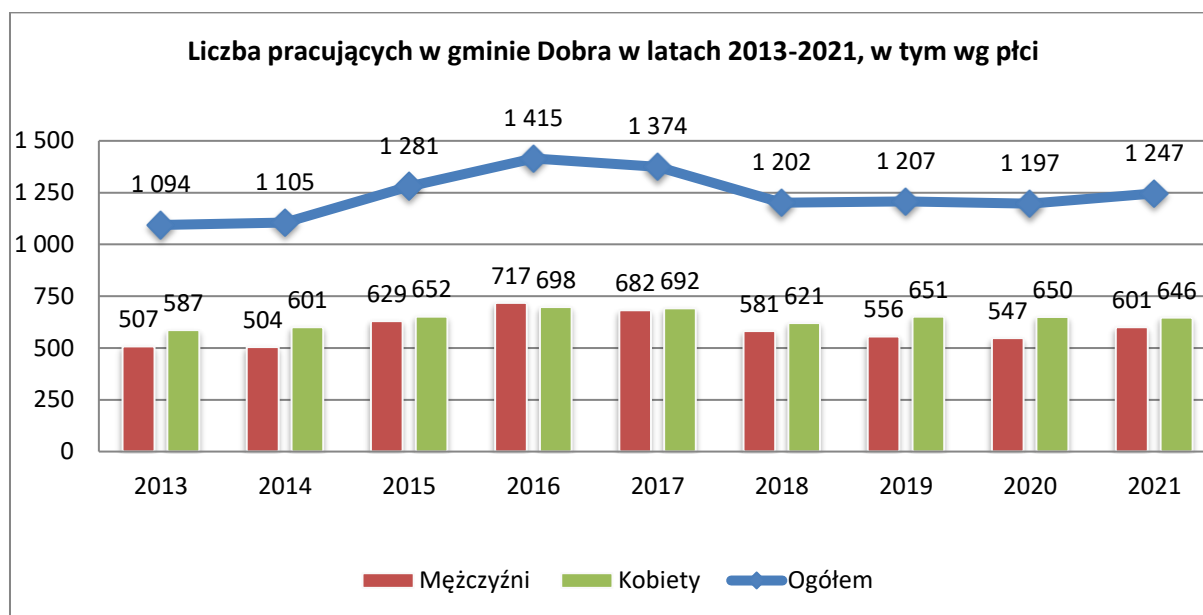
Tabela 3. Wskaźniki gospodarcze

Wskaźnik	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności	59	59	61	60	62	63	67	71	76	80
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	95,7	95,2	99,1	98,8	101,7	103,9	113,2	122,6	130,5	139,0
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 1000 ludności	6,34	5,26	5,59	5,48	6,29	7,09	7,77	5,03	7,78	7,18
Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	103	85	92	90	103	118	132	87	135	125
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	27	51	43	52	48	53	28	37	32	31
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	46	45	47	46	47	47	50	52	56	60
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	7,41	7,32	7,71	7,53	7,76	7,84	8,36	8,98	9,68	10,42
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	3,66	3,67	3,69	4,03	4,02	3,88	4,73	5,06	5,27	5,13
Udział podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON	4,6	8,7	7,1	8,6	7,8	8,5	4,1	5,2	4,3	3,8
Udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym	7,4	7,3	7,7	7,5	7,8	7,8	8,4	9,0	9,7	10,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Według danych statystycznych liczba pracujących w gminie Dobra rosła do 2015 roku, następnie malała do 2020 roku, by w 2021 nieco wzrosnąć. Od 2015 roku (1 415 osób) zmalała o 11,87% w 2021 roku (1 247 osób). W kontekście analizy liczby pracujących elementem charakterystycznym jest znacznie większa liczba pracujących kobiet niż mężczyzn – jedynie 2016 roku liczba kobiet pracujących była nieco niższa niż liczba mężczyzn. W 2021 roku kobiety stanowiły prawie 52% wszystkich pracujących.

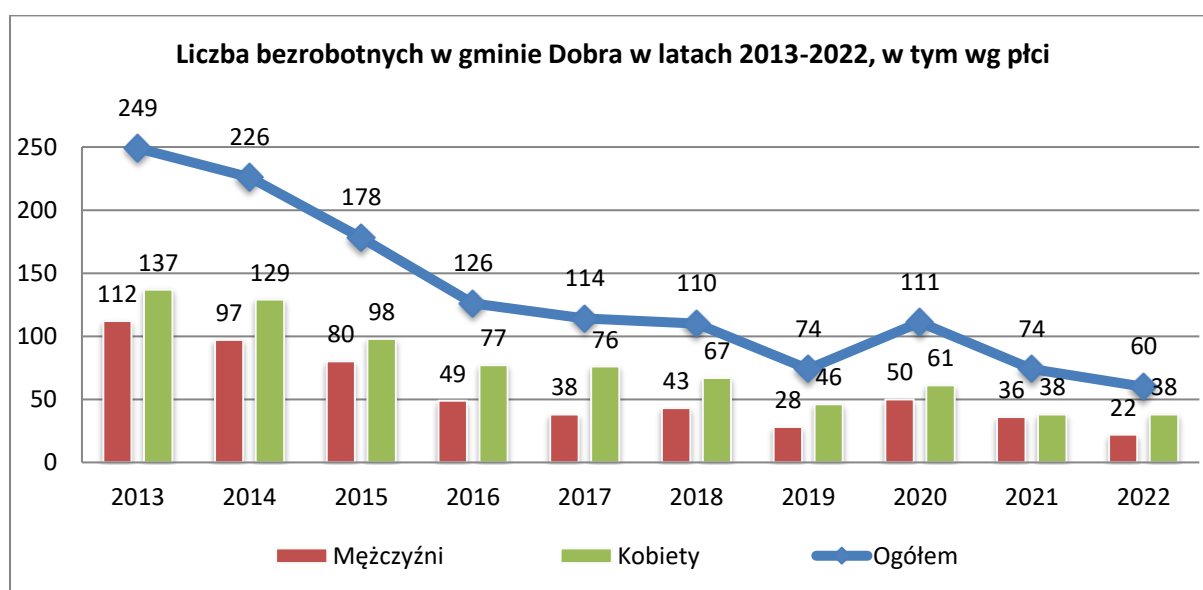
Wykres 8. Liczba pracujących w gminie Dobra w latach 2013-2021, w tym wg płci

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Zjawisko bezrobocia w analizowanej dekadzie drastycznie zmalało (o 76,0%), niemniej w roku 2020 nieco wzrosło, by w 2021 znowu zmaleć. Wpływ na zaistniałą sytuację niewątpliwie miała pandemia wywołana Covid-19. Według GUS szacowana stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 roku wyniosła 4,0%. Odsetek ten jest znacznie wyższy niż stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim (2,9%) oraz niższy niż stopa bezrobocia w całej Polsce (5,2%).

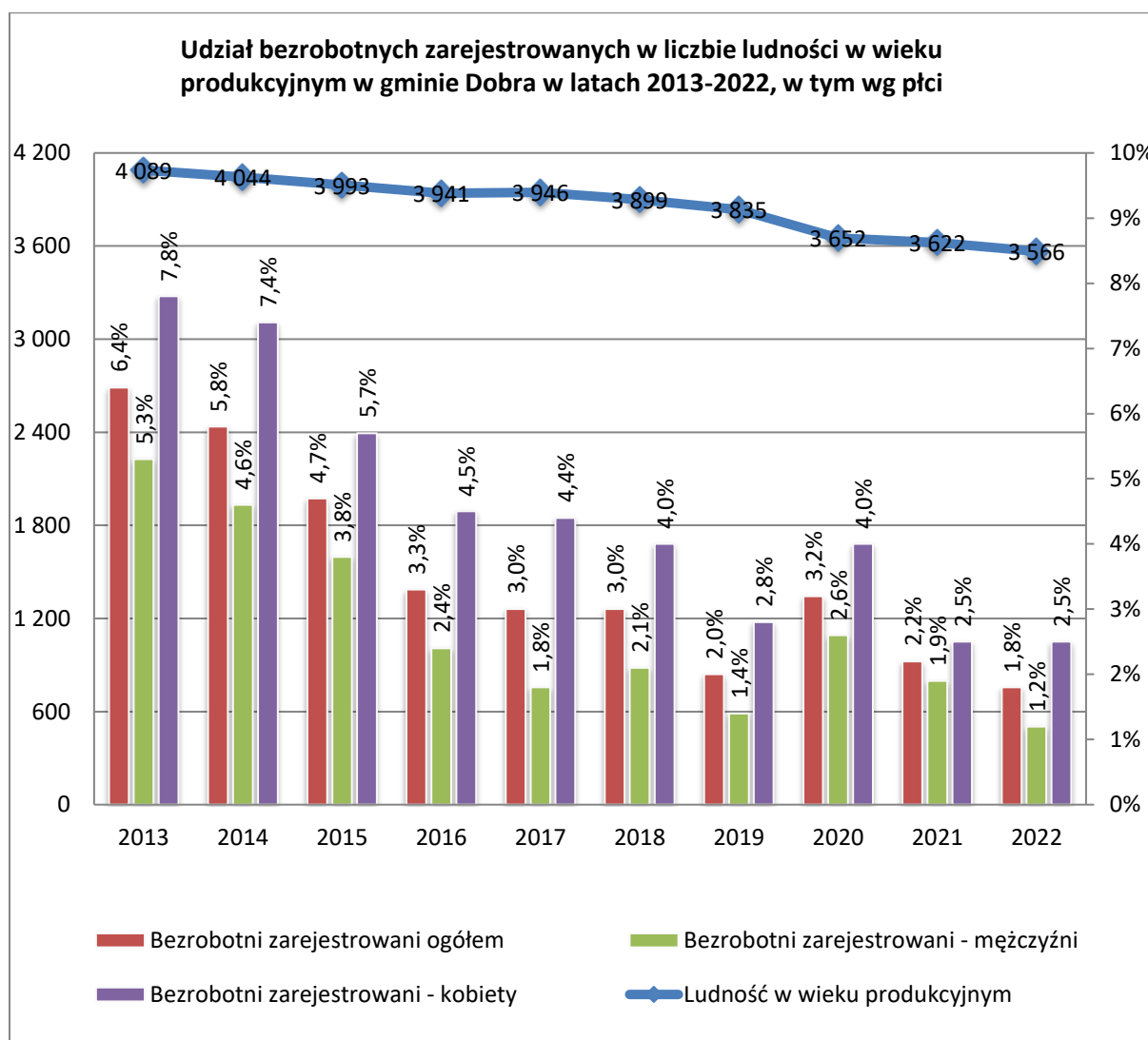
Wykres 9. Liczba bezrobotnych w gminie Dobra w latach 2013-2022, w tym wg płci

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

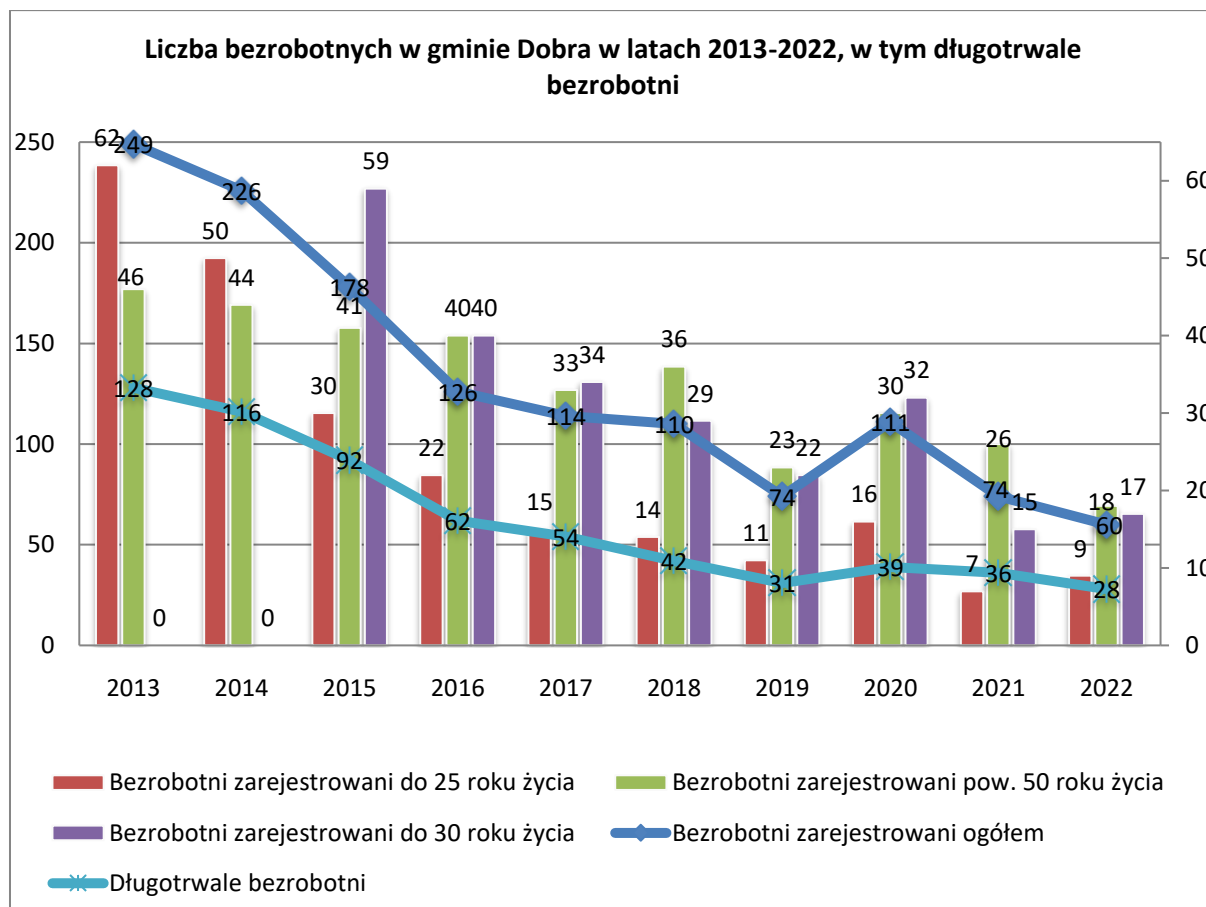
Liczba osób długotrwale bezrobotnych również spadła w latach 2013-2022 – o ponad 78%. Spośród 60 bezrobotnych zarejestrowanych w 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Turku, 17 osób było poniżej 30 roku życia, 9 osób poniżej 25 roku życia, a 18 osób przekroczyło 50 rok życia. W latach 2013-2022 nastąpił spadek udziału bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie osób w wieku produkcyjnym o 4,6 punktów procentowych. Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie osób w wieku produkcyjnym jest większy w całym analizowanym okresie.

Wykres 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Dobra w latach 2013-2022, w tym wg płci

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Wykres 11. Liczba bezrobotnych w gminie Dobra w latach 2013-2022, w tym długotrwanie bezrobotni

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.³

2.3 Pomoc społeczna i ochrona zdrowotna

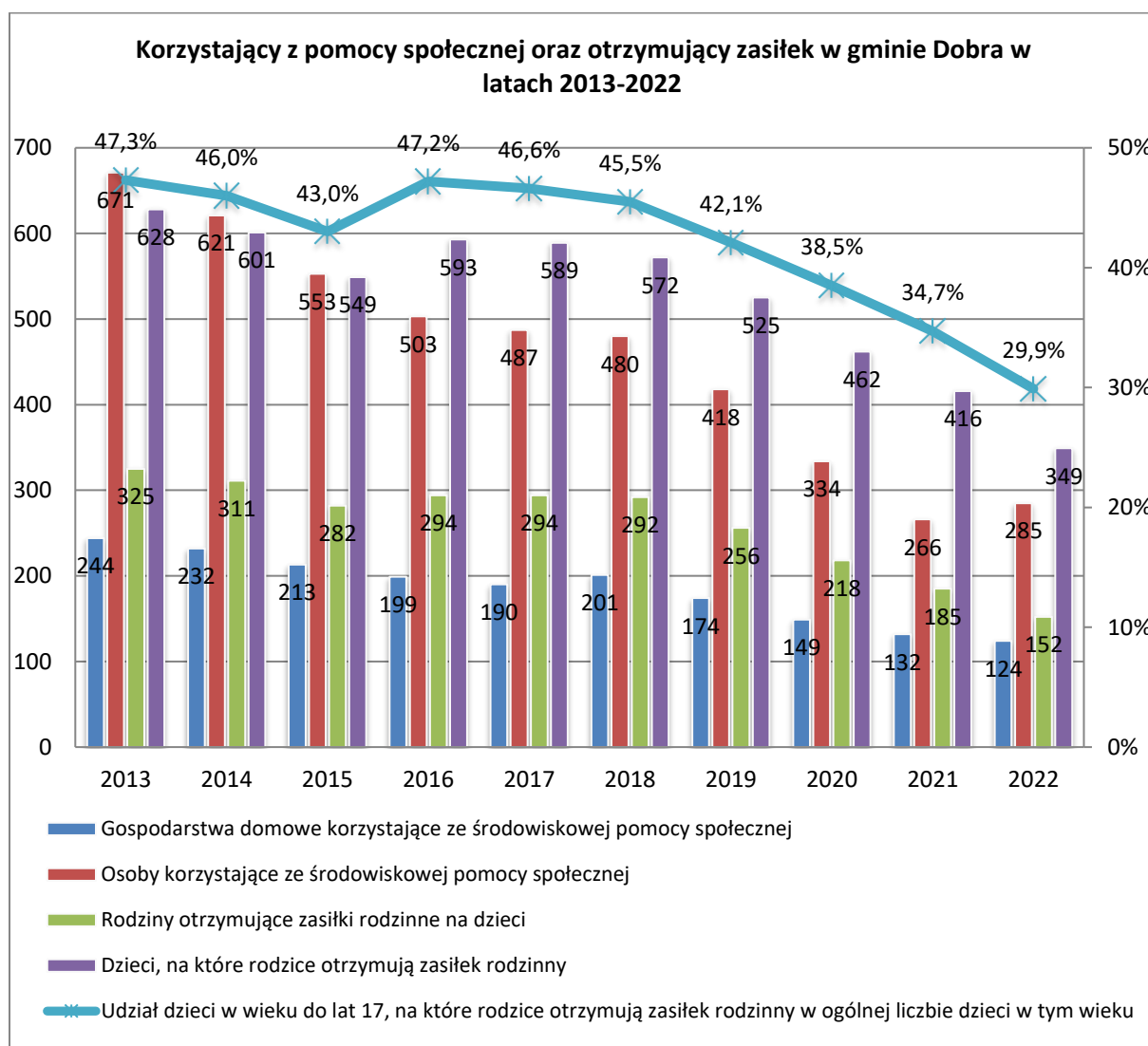
Zadania w zakresie pomocy społecznej na terenie gminy Dobra realizuje i koordynuje Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dobrej. Ośrodek realizuje swoje zadania we współpracy z Regionalnym Urzędem Wojewódzkim w Poznaniu, Powiatowymi Centrami Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy w Turku, organizacjami pozarządowymi, szkołami, kościołami, związkami wyznaniowymi i służbą zdrowia. Na terenie gminy prowadzony jest także Środowiskowy Dom Samopomocy w Żeronicach.

Według danych statystycznych liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Dobra w roku 2022 wyniosła 124 i od roku 2013 zmniejszyła się o ponad 49%. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej również zmalała

³ „0” oznacza brak informacji z powodu: zmiany poziomu prezentacji, zmian wprowadzonych do wykazu jednostek terytorialnych lub modyfikacji listy cech w danym okresie sprawozdawczym.

w analizowanym okresie o ponad połowę. W latach 2013-2022 liczba dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny zmniejszyła się o 44,43%. Wskazane zmiany wynikają przede wszystkim z dynamicznych procesów demograficznych. Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku, spadał od 2013 roku (47,3%) i w 2022 roku wyniósł 29,9%.

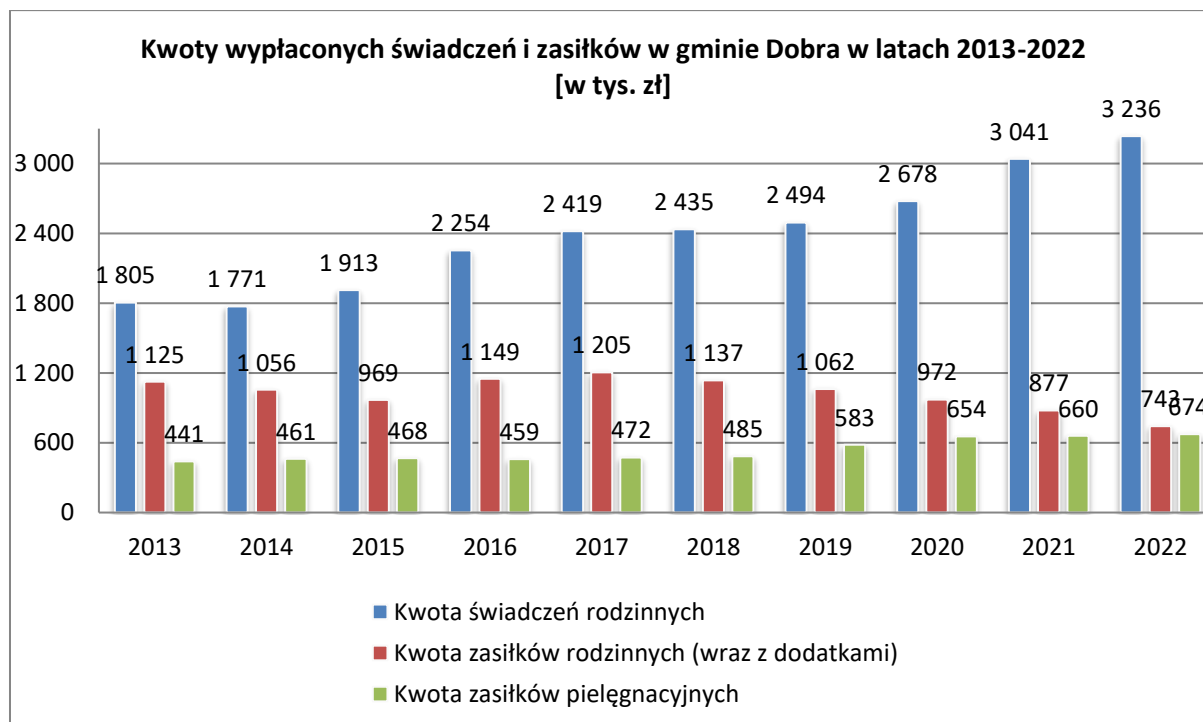
Wykres 12. Korzystający z pomocy społecznej oraz otrzymujący zasiłek w gminie Dobra w latach 2013-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

W 2013 roku kwota świadczeń rodzinnych wynosiła 1 805 tys. zł i do roku 2022 wzrosła o ponad 44% i wyniosła 3 236 tys. zł.. Najwyższa kwota zasiłków pielęgnacyjnych była w 2022 roku – 674 tys. zł. Dla porównania w 2013 roku kwota ta wynosiła 441 tys. zł. Natomiast najwyższe zasiłki rodzinne były w 2017 roku – 1 205 tys. zł – w 2022 roku spadły o 38,34% (743 tys. zł).

Wykres 13. Kwoty wypłaconych świadczeń i zasiłków w gminie Dobra w latach 2013-2022 [w tys. zł]

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Gmina Dobra realizuje założenia związane z objęciem obywateli posiadających ubezpieczenie zdrowotne w Narodowym Funduszu Zdrowia oraz niektórych grup nieubezpieczonych, w tym dzieci czy kobiet w ciąży, za pośrednictwem następujących placówek: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Cyruлик" - Maria Walczak oraz Praktyka Lekarzy i Specjalistów "Feniks". Według danych GUS w 2022 roku udzielono 21 617 porad lekarskich – jest to wzrost o ponad 35% w porównaniu do roku 2013 (13 989 porad).

2.4 Przestępczość

Według danych statystycznych w 2022 roku w gminie Dobra stwierdzono szacunkowo 119 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 20,31 przestępstw. Najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym – 84, oraz przeciwko mieniu – 42. W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa o charakterze gospodarczym – 20, drogowe – 10 oraz przeciwko życiu i zdrowiu – 1. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Dobra w 2022 wyniósł 87,9%.

Tabela 4. Przepęstwa stwierdzone (oszacowane) w gminie Dobra w latach 2013-2022

Przepęstwa	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ogółem	180	99	104	107	131	77	108	147	223	119
o charakterze kryminalnym	90	55	59	45	48	56	78	39	197	84
o charakterze gospodarczym	48	19	25	42	66	12	16	96	11	20
drogowe	35	17	15	14	12	11	11	10	11	10
przeciwko życiu i zdrowiu	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
przeciwko mieniu	54	47	38	36	30	42	32	39	34	42

Źródło: www.polskawliczbach.pl, na podstawie danych GUS.

2.5 Kultura i sport

Animacją życia kulturalnego w gminie zajmuje się Centrum Kultury w Dobrej oraz Biblioteka Publiczna w Dobrej. Szerzeniem kultury zajmuje się również piętnaście kół gospodyń wiejskich oraz ponad dwadzieścia stowarzyszeń. Działalność tych instytucji jest bardzo różnorodna – obejmuje ona działalność muzyczną, taniec, plastykę, teatr czy rzemiosło artystyczne. Wskaźniki opisujące stopień korzystania z instytucji kultury w gminie Dobra w latach 2013-2022 zanotowały przede wszystkim spadki. Liczba czytelników w ciągu roku spadła od 2013 roku o 25,7%, a liczba wypożyczeń o 34,95%. Liczba kół/klubów/sekcji i ich członków również zmalała – odpowiednio o 42,86% i 55,88%. Z kolei grup artystycznych i ich członków w roku 2022 przybyło w porównaniu do 2013 roku – odpowiednio 50,0% i 38,3%. Liczba imprez była zmienna w analizowanej dekadzie. W 2022 roku zorganizowano 16 imprez – w porównaniu do roku 2013 jest to spadek o ponad 68,63%. Najmniej imprez zorganizowano w 2019 roku. Takie same tendencje występują wśród liczby uczestników imprez – od 2013 roku spadek o 59,42%, a najmniej uczestników imprez było również w 2019 roku. Zaistniała sytuacja związana była z ograniczeniami wynikającymi z panującej pandemii Covid-19.

Tabela 5. Liczba osób korzystających z oferty kulturalnej w gminie Dobra w latach 2013-2022

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
biblioteki i filie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
księgozbiór	11974	12305	12670	12845	13079	13010	13464	13541	12976	13324
czytelnicy w ciągu roku	424	420	374	408	416	383	376	319	303	315
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	6718	6909	5922	7003	5107	5544	5496	4948	4697	4370
centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
imprezy	51	44	53	53	28	26	11	13	23	16
uczestnicy imprez	4835	4445	2969	3892	2578	2450	1890	1071	1766	1962

grupy artystyczne	3	7	9	10	14	15	4	6	7	6
członkowie grup artystycznych	58	119	177	179	180	190	71	91	150	94
koła / kluby / sekcje	7	4	4	4	5	5	6	7	8	4
członkowie kół / klubów / sekcji	102	61	66	70	60	65	54	73	88	45

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Na terenie gminy działają trzy kluby sportowe z czterema sekcjami sportowymi, które umożliwiają rozwijanie sportowych pasji dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców gminy. W 2022 roku kluby liczyły 97 członków, a osób ćwiczących było 140 – od 2014 roku liczby te spały odpowiednio o 55,3% i 34,5%.

Tabela 6. Kluby sportowe i ich uczestnicy w gminie Dobra w latach 2014-2022

Wyszczególnienie	2014	2016	2018	2020	2022
kluby	3	3	3	3	3
członkowie	217	325	27	93	97
ćwiczący ogółem	224	295	200	158	140
ćwiczący mężczyźni	141	205	151	124	120
ćwiczący kobiety	83	90	49	34	20
ćwiczący do lat 18 ogółem	209	249	160	120	103
ćwiczący do lat 18 chłopcy	126	159	111	86	83
ćwiczący do lat 18 dziewczęta	83	90	49	34	20
sekcje sportowe	15	13	8	5	4

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

2.6 Edukacja

Na terenie gminy Dobra funkcjonują dwa zespoły szkolno-przedszkolne, przedszkole samorządowe oraz żłobek:

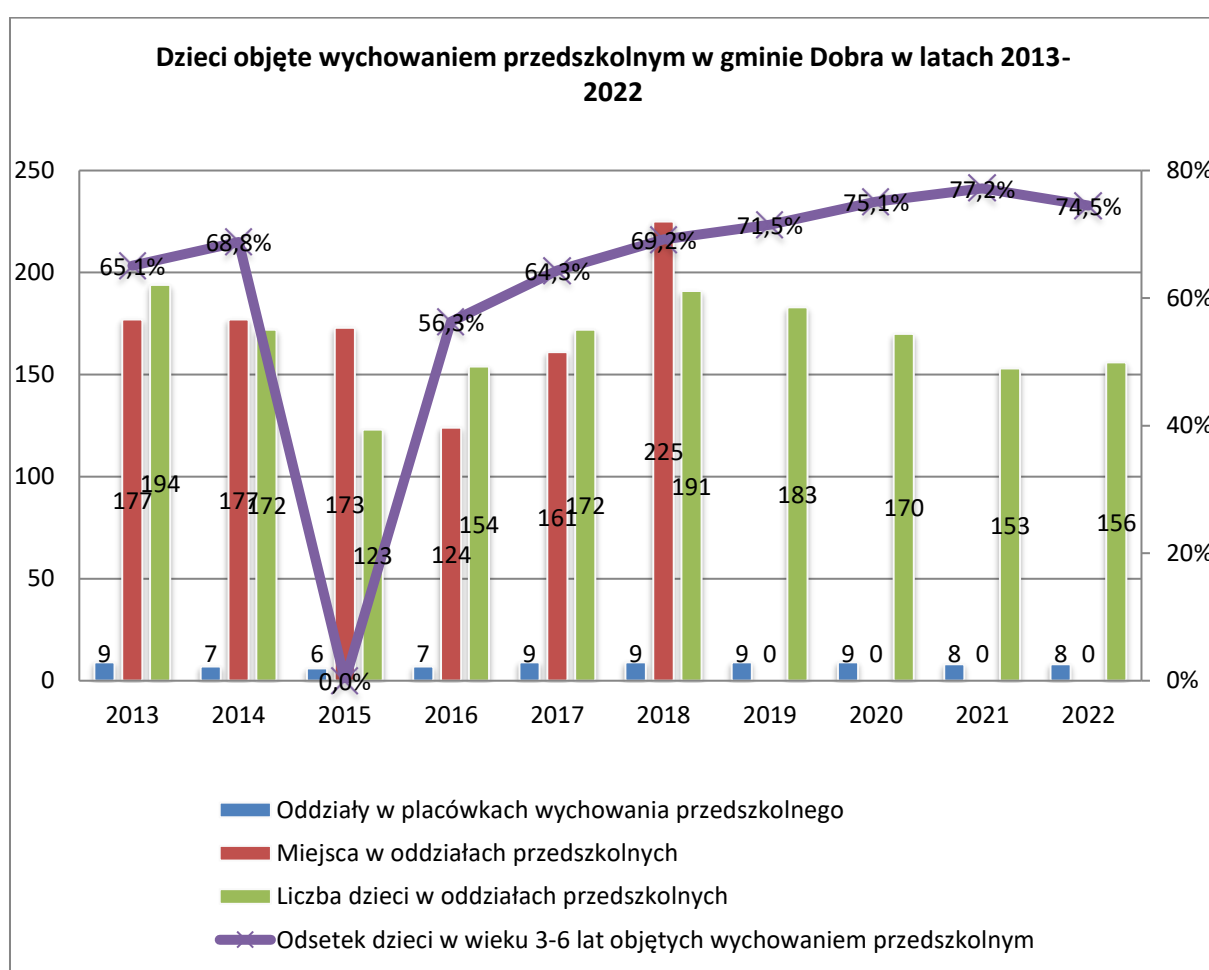
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dobrej,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Piekarach,
- Przedszkole Samorządowe w Dobrej,
- Żłobek w Dobrej.

Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku najwięcej mieszkańców gminy Dobra posiada wykształcenie zasadnicze zawodowe – 25,6%, a najmniej policealne – 2,5%. Kolejna najliczniejsza grupa posiada wykształcenie średnie zawodowe – 21,2%. Wykształcenie wyższe posiada 18,2% mieszkańców gminy, 16,3% - podstawowe ukończone, a 9,6% - średnie ogólnokształcące. 3,4% mieszkańców gminy zakończyło naukę przed ukończeniem szkoły podstawowej, a 3,1% ukończyło

edukację na etapie gimnazjum. Wśród kobiet mieszkających w gminie Dobra największy odsetek ma wykształcenie wyższe (22,8%) oraz zasadnicze zawodowe (19,4%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (32,3%) oraz średnie zawodowe (23,4%).

Według danych statystycznych w 2021 roku 23,56% mieszkańców gminy Dobra było w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) – w tym 23,06% wśród kobiet oraz 24,07% wśród mężczyzn. W 2021 roku 14,3% mieszkańców gminy Dobra w wieku potencjalnej nauki zaliczało się do przedziału 3-6 lat – wychowanie przedszkolne: 14,4% wśród dziewczynek i 14,3% wśród chłopców. Na 1 000 dzieci w wieku przedszkolnym 714 uczęszczało do placówek wychowania przedszkolnego.

Wykres 14. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie Dobra w latach 2013-2022

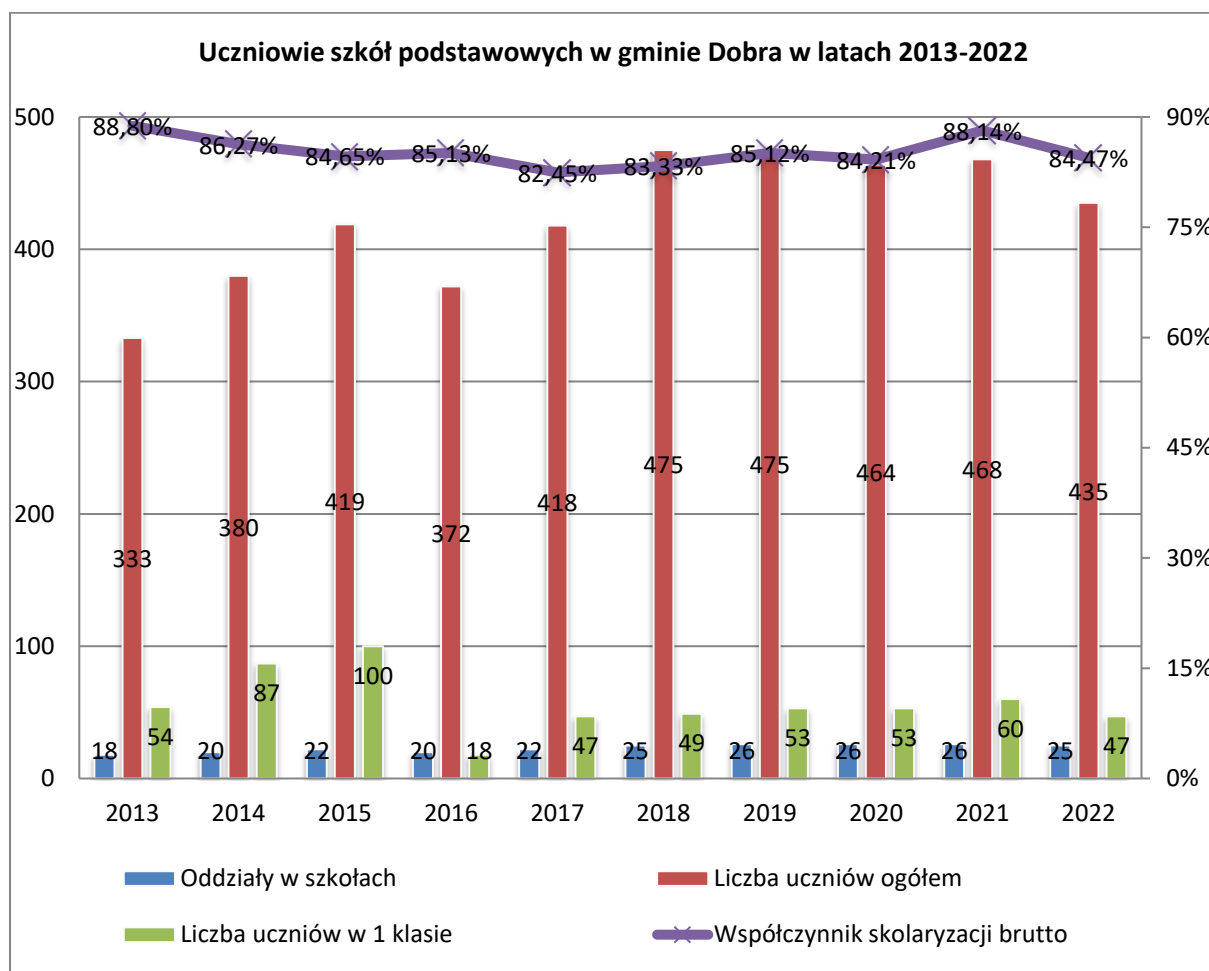
Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.⁴

W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształciło się 28,8% ludności (29,0% wśród dziewczynek i 28,7% wśród chłopców), a na 1 oddział w szkołach podstawowych

⁴ „0” oznacza brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub wypełnienie pozycji było niemożliwe albo niecelowe.

przypadało 18 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto wynosił 88,14 i w porównaniu do roku 2013 (86,48) spadł on o 4,33%. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształciło się 20,5% mieszkańców (20,8% wśród dziewczyn i 20,3% wśród chłopaków). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajdowało się 21,2% mieszkańców gminy Dobra w wieku potencjalnej nauki (22,0% kobiet i 20,5% mężczyzn).

Wykres 15. Uczniowie szkół podstawowych w gminie Dobra w latach 2013-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

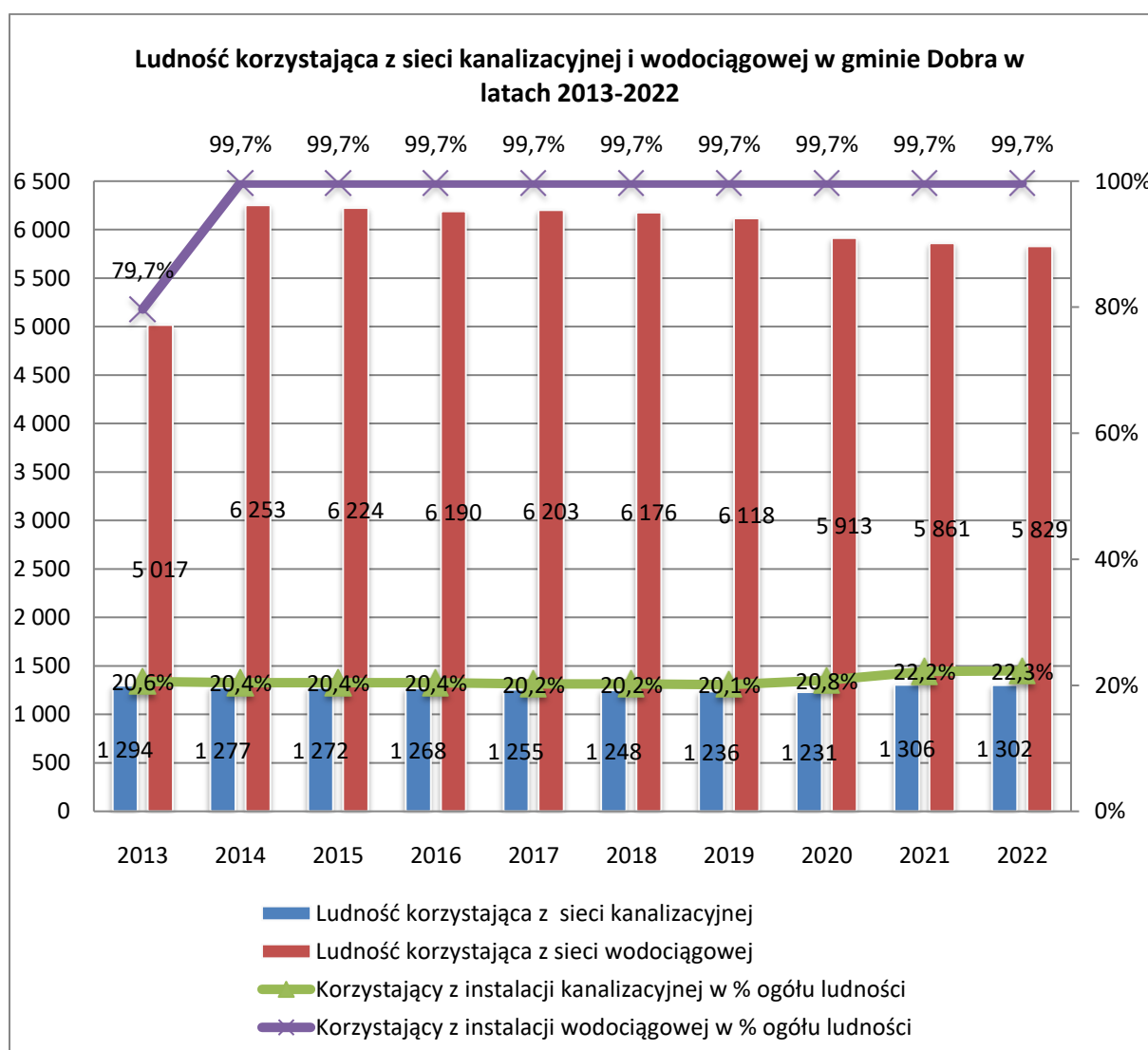
2.7 Infrastruktura techniczna

Według GUS odsetek korzystających z sieci wodociągowej w gminie Dobra jest bardzo wysoki. W 2013 roku wynosił 79,9%, a od 2014 roku kształtuje się na poziomie 99,7%. Natomiast odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wzrósł na przestrzeni lat 2013-2022 jedynie o 1,7%: w 2013 roku było to 20,6%, a w 2021 – 22,3%.

Długość czynnej sieci infrastruktury wodociągowej nieznacznie wzrosła na przestrzeni ostatniej dekady. W 2013 roku wynosiła 137,6 km, a w 2022 roku wzrosła do 145,1 km (wzrost o 5,17%). Natomiast długość czynnej sieci kanalizacyjnej wzrosła w analizowanym okresie o 41,7% - w 2022 roku wynosiła 12,7 km, a w 2013 było to 7,4 km. Liczba przyłączy sieci wodociągowej wzrosła w latach 2013-2022 o 1,13%, a kanalizacyjnej o 23,87%.

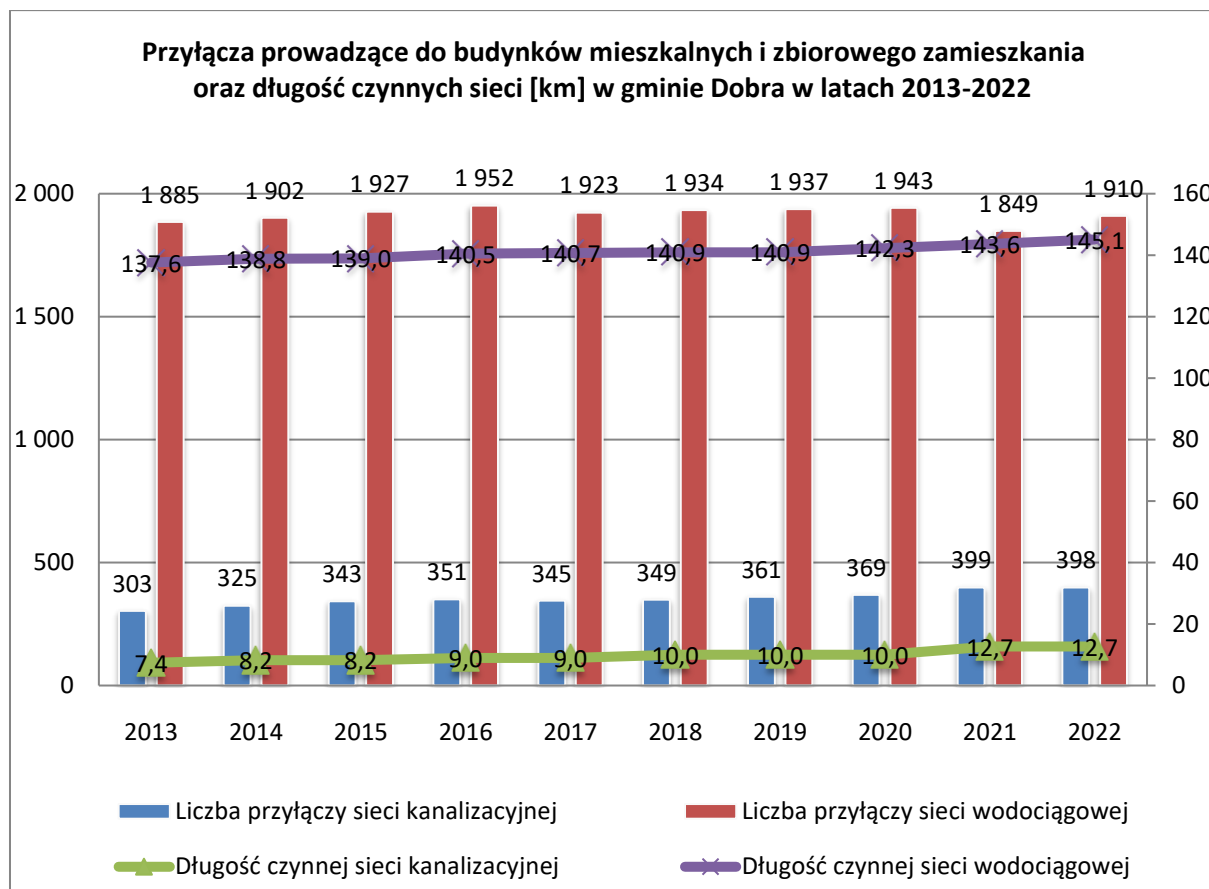
Na terenie gminy Dobra nie ma rozwiniętej sieci gazowej.

Wykres 16. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w gminie Dobra w latach 2013-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Wykres 17. Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania oraz długość czynnych sieci [km] w gminie Dobra w latach 2013-2022

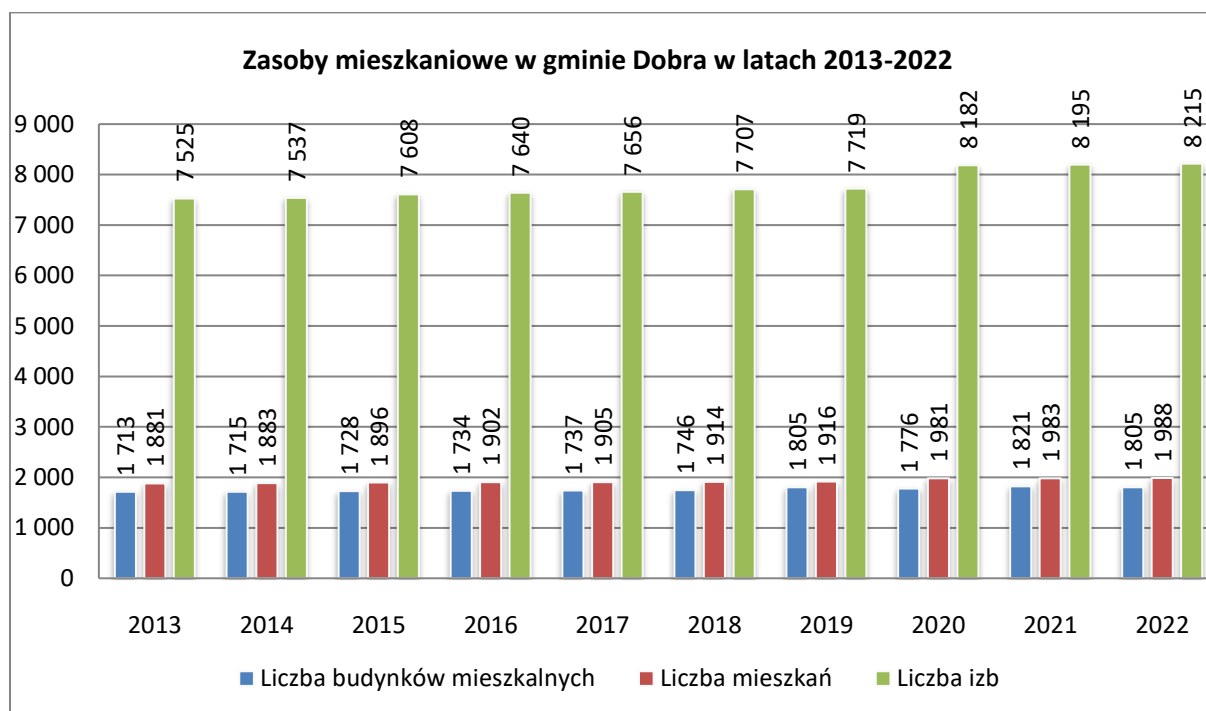
Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

2.8 Infrastruktura mieszkaniowa

Według danych statystycznych w 2013 roku liczba budynków mieszkalnych w gminie Dobra wynosiła 1 713, liczba mieszkań – 1 881, a liczba izb – 7 525. W 2022 roku liczba budynków mieszkalnych wzrosła o prawie 5% i wynosiła 1 805, a liczba mieszkań wzrosła o 5,38% i wyniosła 1 988. Na 1 000 mieszkańców przypadło zatem 340 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa wielkopolskiego (386,9) oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski (412,4).

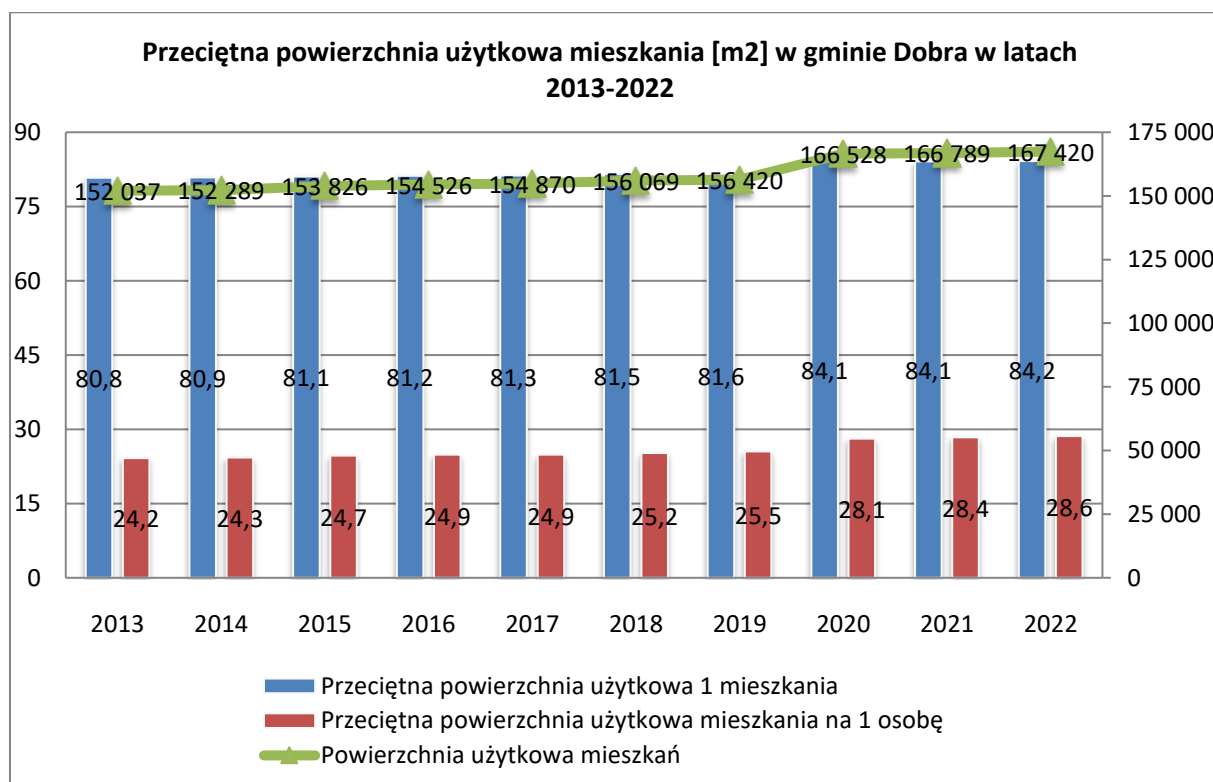
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania od 2013 roku (80,8 m²) wzrosła o 4,04% w 2022 roku (84,2 m²) i była większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa wielkopolskiego (81,9 m²) oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce (75,3 m²). Przepiętna powierzchnia użytkowa mieszkania w przeliczeniu na 1 osobę w 2013 roku wynosiła 24,2 m², a w 2022 roku 28,6 m² – jest to wzrost o 15,38%. Jest to wartość znacznie niższa średnia dla województwa (31,7 m²) i średnia dla całego kraju (31,1 m²).

Wykres 18. Zasoby mieszkaniowe w gminie Dobra w latach 2013-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

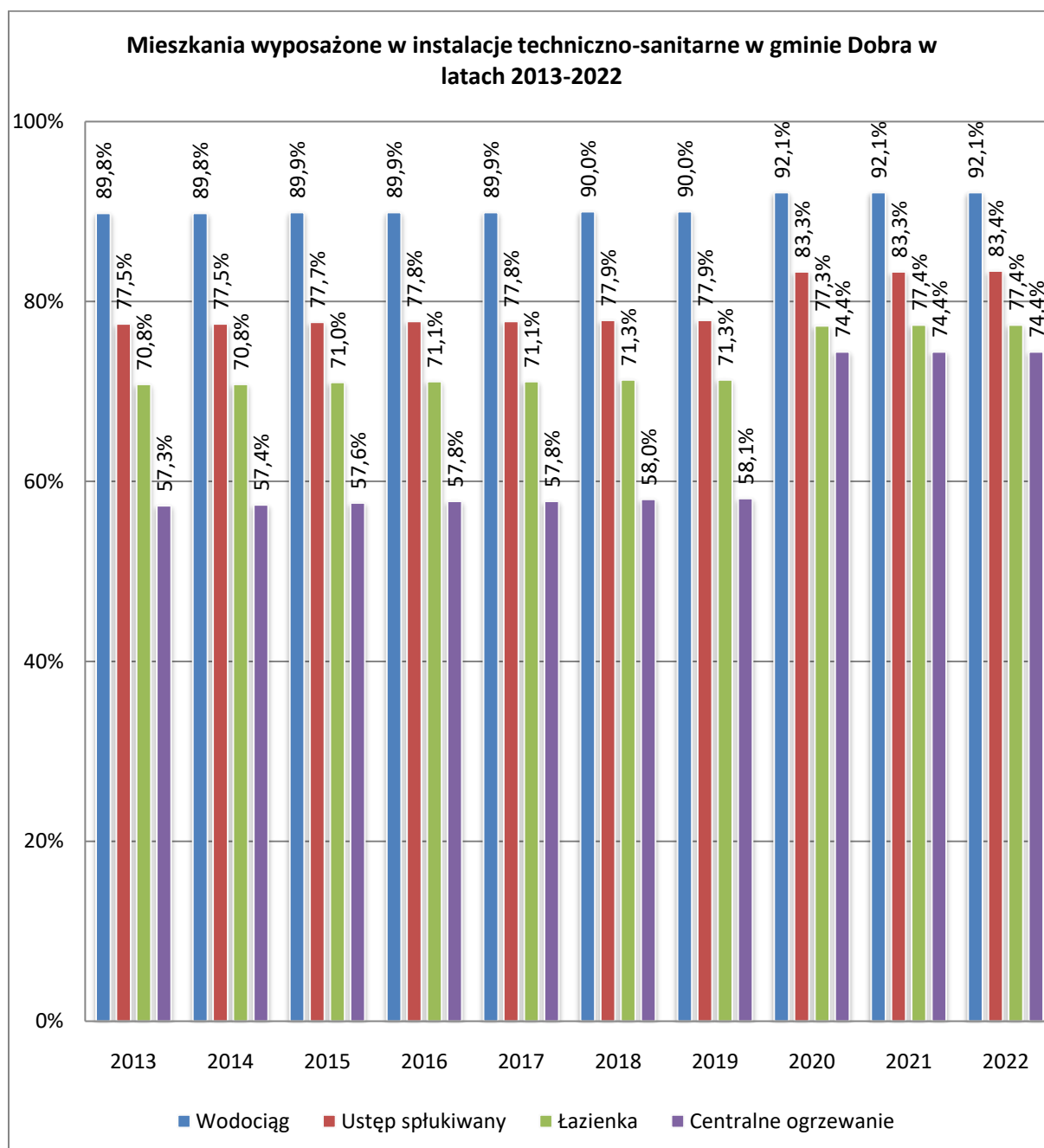
Wykres 19. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m²] w gminie Dobra w latach 2013-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

Według danych GUS w 2022 roku dostęp do instalacji wodociągowej miało 92,1% wszystkich mieszkań – w 2013 roku było to 89,8%. Dostęp do ustępu splukiwanego w 2022 roku miało 83,4% mieszkań (w 2013 – 77,5%), do łazienki 77,4% mieszkań (w 2013 – 70,8%), a do centralnego ogrzewania 74,4% mieszkań (w 2013 – 57,3%).

Wykres 20. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Dobra w latach 2013-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS.

3 METODYKA DELIMITACJI OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI ORAZ OPRACOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI

Zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* diagnoza służy wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Diagnoza stanowi element wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, podlega konsultacjom społecznym.

Celem diagnozy jest ustalenie, które części gminy Dobra powinny zostać zakwalifikowane jako obszary zdegradowane lub w stanie kryzysowym, jak również wytypowanie obszarów do rewitalizacji. Stan kryzysowy obszaru oznacza, że na określonym terenie występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) w powiązaniu z negatywnymi zjawiskami w przynajmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Za obszar rewitalizowany w diagnozie uznano część obszaru zdegradowanego, cechującą się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (przede wszystkim społecznych; z uwzględnieniem pozostałych problemów: gospodarczych, środowiskowych, przestrzennych). Jest to obszar, na którym – z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego – gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizowany może obejmować łącznie tereny o powierzchni nie większej niż 20% powierzchni gminy oraz być zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego jako szczególnie istotne uwzględniono następujące czynniki:

- a) koncentracja negatywnych zjawisk mierzona liczbą wskaźników odnoszących się do zidentyfikowanych czynników ocenionych negatywnie (pod uwagę brano przede wszystkim zjawiska społeczne, a w dalszej kolejności problemy gospodarcze, funkcjonalno-przestrzenne, techniczne i środowiskowe);
- b) znaczenie danego obszaru dla rozwoju lokalnego.

Proces diagnozy podzielono na dwa etapy:

- a) **wyznaczenie obszaru zdegradowanego**, za który uznano te obszary gminy, gdzie występuje wysoka koncentracja problemów społecznych, takich jak np. poziom alkoholizmu, bezrobocie

oraz współwystępujących z nimi innych problemów: gospodarczych, środowiskowych, techniczno- infrastrukturalnych itp.;

- b) **wyznaczenie obszaru rewitalizowanego**, za który uznano te obszary gminy, gdzie koncentracja powyższych problemów jest najwyższa, przy założeniu, że obszar rewitalizowany to nie więcej niż 20% powierzchni gminy, zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W procesie diagnozy wykorzystano następujące źródła danych:

- a) **dane ilościowe** uzyskane od poszczególnych jednostek organizacyjnych gminy oraz instytucji publicznych
- b) **dane jakościowe** uzyskane podczas badania ankietowego z mieszkańcami i przedstawicielami gminy

W ujęciu przestrzennym analizę prowadzono jednopoziomowo:

- a) dokonano agregacji uzyskanych danych, przyjmując **podział administracyjny gminy na 28 obszarów** przyjmujących granice zgodne z granicami Miasta Dobra oraz sołectw wchodzących w strukturę administracyjną gminy. Następnie dzięki analizie ilościowej zebranych danych wyłoniono obszary, na których dochodzi do kumulacji problemów społecznych, jak również innych powiązanych z nimi problemów tj. gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych. W wyniku tej analizy zdefiniowano obszar zdegradowany.
- b) W ramach drugiego etapu diagnozy wykorzystano zbliżony poziom agregacji danych w oparciu o wyznaczone wcześniej granice obszarów zbliżonych do granic okręgów wyborczych. Dążono do wyznaczenia tych obszarów, gdzie występuje najwyższa koncentracja analizowanych problemów. W oparciu o analizę ilościową występujących na obszarze zdegradowanym problemów społecznych w powiązaniu z problemami gospodarczymi, środowiskowymi i przestrzennymi wyznaczono proponowany obszar rewitalizowany nieprzekraczający 20% powierzchni gminy i zamieszkały przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy.

W procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego analizowano czynniki (wskaźniki) społeczne wymienione w tabeli nr 7 w powiązaniu z innymi czynnikami wymienionymi w tabeli nr 8.

Tabela 7. Wykaz czynników (wskaźników) społecznych analizowanych w procesie diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego na terenie gminy Dobra

CZYNNIKI SPOŁECZNE
Sytuacja demograficzna
1) Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym
2) Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym
3) Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym
Rynek pracy
4) Liczba osób bezrobotnych
5) Liczba osób długotrwale bezrobotnych
Edukacja
6) Liczba dzieci w wieku przedszkolnym
7) Liczba dzieci uczęszczająca do przedszkola
Pomoc społeczna
8) Ilość postępowań administracyjno-prawnych podejmowanych przez GKRPA
Przestępczość
9) Liczba przestępstw
10) Ilość interwencji domowych

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 8. Wykaz czynników (wskaźników) gospodarczych, funkcjonalno–przestrzennych, technicznych i środowiskowych analizowanych w procesie diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego na terenie gminy Dobra

CZYNNIKI GOSPODARCZE
1) Ilość podmiotów, które posiadają zaległości w płatnościach podatku od nieruchomości
2) Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON
3) Liczba podmiotów gospodarczych skreślonych z rejestru REGON
CZYNNIKI FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE
1) Liczba świetlic wiejskich – miejsc aktywności społecznej
2) Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów
3) Określenie czy na terenie miejscowości zdiagnozowano takie zjawiska jak: dynamicznie pogarszający się stan techniczny budynków i obiektów budowlanych, postępującą dewastację obiektów oraz zidentyfikowano budynki i obiekty budowlane zagrażające środowisku (analiza jakościowa pracowników Urzędu Gminy)
CZYNNIKI TECHNICZNE
1) Liczba mieszkań komunalnych
2) Liczba mieszkań komunalnych wymagających remontu
CZYNNIKI ŚRODOWISKOWE
1) Powierzchnia gruntów zalesionych (ha)
2) Ilość nieruchomości segregujących odpady

Źródło: Opracowanie własne.

Dla uzyskania skali porównawczej większość czynników analizowano w przeliczeniu na wskaźniki odnoszące się do 100 mieszkańców, porównując je następnie z przeciętną wartością danego wskaźnika na poziomie gminy. W ocenie czynników zastosowano następujące miary:

- powyżej średniej w gminie;
- na poziomie średniej w gminie;
- poniżej średniej w gminie.

Na etapie opracowywania diagnozy obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego prowadzone były działania partycypacyjne i konsultacje społeczne mające na celu włączenie jak najszerszego grona mieszkańców w prace nad diagnozą oraz doprecyzowanie granic obszaru rewitalizowanego. Działania te pozwoliły w sposób racjonalny i spójny wyłonić obszar zdegradowany i obszar rewitalizowany na terenie gminy Dobra, jak też opracować jego pogłębioną diagnozę.

4 WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO NA TERENIE GMINY DOBRA

Ten etap diagnozy zmierzał do wyznaczenia obszaru zdegradowanego na terenie gminy Dobra poprzez zidentyfikowanie obszarów, na których występują problemy społeczne (np. struktura wiekowa mieszkańców), w powiązaniu z problemami środowiskowymi oraz gospodarczymi (np. poziom przedsiębiorczości lokalnej) i techniczno-infrastrukturalnymi. Analizę przeprowadzono w ujęciu przestrzennym, dokonując agregacji danych oraz przyjmując podział gminy na 28 obszarów, których granice stanowią granice Miasta Dobra oraz sołectw wchodzących w strukturę administracyjną gminy.

Tabela 9. Liczba mieszkańców w analizowanych jednostkach przestrzennych gminy Dobra oraz powierzchnia obszarów

Obszar	Nazwa	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)
1	Miasto Dobra	1 290	184,00
2	Chrapczew	99	641,00
3	Czajków	65	136,00
4	Długa Wieś	304	411,00
5	Dąbrowica	214	540,00
6	Januszówka	96	357,00
7	Józefów	110	262,00
8	Linne	266	1 057,00
9	Łęg Piekarski	92	249,00
10	Mikulice	352	512,00
11	Miłkowie	174	731,00
12	Moczydła	67	208,00
13	Ostrówek	110	413,00
14	Piekary	120	297,00
15	Potworów	131	359,00
16	Rzechta	210	683,00
17	Rzysko	301	788,00
18	Rzysko BG	99	214,00
19	Skęczniew	447	772,00
20	Stawki	89	1 321,00
21	Stefanów	96	394,00
22	Strachocice Kol.	197	351,00
23	Strachocice Wieś	198	611,00
24	Szymany	66	185,00
25	Ugory	190	319,00
26	Wola Piekarska	190	320,00
27	Zagaj	114	344,00
28	Żeronice	191	255,00
RAZEM		5 878	12 914,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Dobra.

Występowanie zjawisk kryzysowych – głównie w sferze społecznej, jak również w sferach przestrzeni, gospodarki i środowiska – stanowi podstawę dla delimitacji obszarów zdegradowanych w gminie. Miejsca szczególnej koncentracji wyżej wymienionych zjawisk determinują z kolei potrzeby rewitalizacyjne, a tym samym są bazą dla delimitacji obszaru rewitalizowanego. To na tym obszarze konieczne jest podjęcie skoncentrowanych i wycelowanych działań, które przyczynią się do rozwiązania stwierdzonych problemów oraz wpłyną korzystnie na poprawę jakości życia mieszkańców. Poniżej przedstawiono wybrane problemy społeczne oraz pozostałe problemy zidentyfikowane na terenie gminy Dobra. Wszystkie analizowane czynniki ujęto w tabelach.

4.1 Sfera społeczna

W polityce rewitalizacyjnej miast i gmin mocno akcentowane jest ukierunkowanie na wszelakie zjawiska i problemy społeczne mieszkańców. Ze względu na kompleksowość procesów rewitalizacyjnych głównie dąży się do odnowienia społecznego potencjału osiedli, dzielnic i sąsiedztwa, przez co miejscowe społeczności mają szansę na integrację z szerszym środowiskiem. Dlatego istotnym jest zidentyfikowanie problemów w sferze społecznej, które dotyczą określone społeczności lokalne oraz różne grupy interesariuszy mieszkańców lub użytkowników danego obszaru. To właśnie społeczność jest fundamentem zmian i najważniejszym czynnikiem sukcesu w procesie rewitalizacji, stąd jej problemy i potrzeby w obszarze jakości życia – są kluczowe.

4.1.1 Sytuacja demograficzna

Tabela 10. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – sytuacja demograficzna*

Obszar	Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	13,18	62,64	24,19
2	20,20	59,60	20,20
3	26,15	55,38	18,46
4	19,74	66,78	13,49
5	15,89	62,15	21,96
6	13,54	57,29	29,17
7	27,27	56,36	16,36
8	13,53	64,29	22,18
9	18,48	57,61	23,91
10	17,90	63,64	18,47
11	20,69	59,77	19,54
12	19,40	46,27	34,33
13	20,00	59,09	20,91
14	20,00	59,17	20,83

15	20,61	58,78	20,61
16	20,95	66,67	12,38
17	16,28	61,79	21,93
18	19,19	64,65	16,16
19	11,41	60,40	28,19
20	14,61	64,04	21,35
21	16,67	58,33	25,00
22	15,23	66,50	18,27
23	17,68	62,12	20,20
24	6,06	68,18	25,76
25	21,05	59,47	19,47
26	19,47	58,95	21,58
27	13,16	64,04	22,81
28	16,23	60,73	23,04
Średnia	16,43	61,89	21,67

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla gminy Dobra, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Stopniowe starzenie się społeczeństwa jest niekorzystnym procesem demograficznym, który generuje problemy różnego rodzaju (zmniejszanie zasobu siły roboczej, osłabienie lokalnego kapitału ludzkiego czy pogarszanie struktury rynku pracy). Starzenie się społeczeństwa ma również skutki finansowe dla systemu finansów publicznych w postaci wzrostu kosztów opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi. W społeczeństwie, w którym żyje dużo seniorów konieczne jest zapewnienie podstawowych potrzeb związanych zarówno z eliminacją barier infrastrukturalnych, jak i potrzeb kulturalnych, edukacyjnych. Osoby te często bywają samotne i żyją w izolacji od mieszkańców. Często też nie wiedzą, że mogą aktywnie spędzać czas wolny, angażując się w życie lokalnej społeczności.

Wskaźniki określające liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 mieszkańców informują, że najbardziej negatywne tendencje występują na czterech obszarach o numerach: 6, 17, 19 i 28, gdzie zaobserwowano wszystkie z trzech wskaźników. Dwa z trzech analizowanych czynników można zaobserwować w ośmiu jednostkach analitycznych. Najkorzystniejsza sytuacja pod względem demograficznym występuje na obszarach nr 4, 10, 16, 18 oraz 23, gdzie nie odnotowano żadnego z negatywnych czynników.

4.1.2 Rynek pracy

Tabela 11. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – rynek pracy*

Obszar	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	1,16	0,62
2	0,00	0,00
3	0,00	0,00
4	1,32	0,99

5	0,93	0,93
6	0,00	0,00
7	0,00	0,00
8	1,50	1,13
9	0,00	0,00
10	1,42	0,57
11	1,15	1,15
12	1,49	0,00
13	0,00	0,00
14	0,00	0,00
15	2,29	1,53
16	0,95	0,48
17	0,33	0,00
18	0,00	0,00
19	0,89	0,45
20	0,00	0,00
21	1,04	1,04
22	0,51	0,51
23	1,01	0,51
24	3,03	1,52
25	1,58	1,05
26	0,53	0,00
27	0,88	0,00
28	0,00	0,00
Średnia	0,92	0,53

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla gminy Dobra, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Turku.

Straty i skutki społeczne, które powoduje bezrobocie są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Strata pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi tego konsekwencjami. Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego. Wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych. Najbardziej bolesnym aspektem bezrobocia jest zagrożenie bezpiecznej egzystencji własnej rodziny. Brak pracy ma nie tylko negatywny wpływ na ekonomiczną funkcję rodziny, ale też na sferę psychiki. Powoduje jej szybką degradację, potęguje biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Trudna sytuacja finansowa gospodarstw domowych dotkniętych bezrobociem wymusza także ograniczanie wydatków związanych z kształceniem dzieci. Bezrobocie naraża rodzinę na szereg niedogodności, sublimację wielu ważnych potrzeb, niewłaściwe kształtowanie osobowości jej członków. Praca zawodowa wyznacza bowiem postawy i zachowania dzieci, system stosowanych przez nie ocen, kontakty ze środowiskiem rówieśniczym, uznawane przez nie wartości czy preferowane cele. Dążenia dzieci i młodzieży są silnie związane z pozycją zawodową rodziców, a otaczająca rzeczywistość postrzegana jest przez pryzmat ich pracy zawodowej. Zmiany w statusie zawodowym choćby jednego z rodziców nie pozostają więc bez wpływu na dokonywaną przez

młodych ludzi ocenę rzeczywistości oraz ich własnej pozycji. Bezrobocie jest często w rodzinie czynnikiem konfliktogennym i nasilającym patologie społeczne takie jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków pieniężnych nielegalnymi sposobami, przemoc w rodzinie. Głębokość zmian w rodzinie spowodowanych bezrobociem zależy w dużej mierze od struktury rodziny, jej fazy rozwoju, statusu społecznego, stanu zagospodarowania materialnego, kondycji zdrowotnej członków rodziny oraz środowiska lokalnego. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwijania ich uzdolnień w drodze dalszej nauki czy zajęć dodatkowych. Z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to wszystko bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób.

Rynek pracy został przedstawiony za pomocą wskaźnika obejmującego liczbę osób bezrobotnych oraz liczbę osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Z analizy powyższego wskaźnika wynika, że negatywne tendencje odnotowuje się na obszarze jednostek o numerach: 1, 4, 5, 8, 10, 11, 15, 21, 24 oraz 25. Jednak biorąc pod uwagę najwyższe wartości wskaźników to obszary o nr 15 i 25 borykają się z największym problemem w obszarze bezrobocia. W trzech okręgach odnotowano tylko jeden z analizowanych problemów, a w piętnastu nie zaobserwowano ani jednego negatywnego czynnika.

4.1.3 Edukacja

Tabela 12. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – edukacja*

Obszar	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba dzieci uczęszczająca do przedszkola w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	0,00	2,25
2	0,00	7,07
3	0,00	1,54
4	0,00	2,96
5	0,00	1,87
6	3,13	2,08
7	9,09	0,91
8	0,00	2,26
9	3,26	3,26
10	0,00	2,27
11	0,00	1,15
12	0,00	2,99
13	0,00	3,64
14	1,67	0,83
15	0,00	2,29
16	4,76	2,86
17	0,00	2,33
18	0,00	4,04

19	3,36	2,24
20	5,62	3,37
21	0,00	0,00
22	0,00	2,54
23	0,00	3,54
24	0,00	1,52
25	0,00	4,74
26	4,74	3,16
27	0,00	1,75
28	0,00	3,14
Średnia	0,97	2,52

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla gminy Dobra, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło:: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej.

W celu zobrazowania występowania zjawisk problemowych w sferze edukacji, dokonano analizy danych związanych z liczbą dzieci w wieku przedszkolnym oraz liczbą dzieci uczęszczających do przedszkoli w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Wysoki odsetek dzieci uczęszczających do przedszkola przekłada się na kapitał społeczny gminy. Pobyt dziecka w przedszkolu kształtuje dojrzałość emocjonalną i rozwija samodzielność. Dziecko uczy się funkcjonowania w grupie rówieśniczej, przestrzegania ogólnych norm, wykazywania się cierpliwością podczas oczekiwania na swoją kolej, dostosowywania się do poleceń dorosłych. W przedszkolu dziecko uczestniczy w kierowanej przez nauczycielkę grupie rówieśników na prawach jednego z wielu. Jego status jest zupełnie inny niż w rodzinie, w której rówieśników najczęściej nie ma. Pozycja dziecka w rodzinie bywa zazwyczaj wyjątkowa, podczas gdy w przedszkolu te same prawa i obowiązki mają wszystkie dzieci należące do grupy. Zadaniem przedszkola jest przyjęcie rodzicom z pomocą w ułatwieniu właściwego wychowania małego dziecka. Główny cel tej pomocy to dobro dziecka, wszechstronny i pełny rozwój jego osobowości. Na całym świecie psychologowie i pedagodzy podkreślają ogromne znaczenie pierwszych lat życia w późniejszym rozwoju człowieka. Od kilkudziesięciu lat wiadomo, że wczesna edukacja znacząco wpływa na późniejsze osiągnięcia szkolne. Dlatego przestrzega się rodziców i opiekunów, żeby nie marnowali potencjału rozwojowego tkwiącego we wczesnym dzieciństwie. Podkreśla się ten pozytywny wpływ edukacji przedszkolnej na rozwój i przygotowanie dzieci do szkoły. Akcentuje się także wyjątkową we wczesnym okresie rozwoju wrażliwość małego dziecka na bodźce z najbliższego otoczenia. Edukacja przedszkolna jest traktowana szeroko – nie tylko jako elementarna nauka czytania, pisania i liczenia, ale także stymulowanie rozwoju w sferze fizycznej, emocjonalnej i społecznej. Z wielu badań wynika, że dzieci objęte różnymi formami edukacji przedszkolnej są w późniejszej karierze szkolnej oceniane jako bardziej niezależne, otwarte, odważne i wytrwałe. Wiek przedszkolny to idealny okres dla dziecka na zapoznanie się z niezliczonymi wymaganiami, jakie stawia mu otoczenie. Małe dzieci mają swoistą

właściwość przyswajania tego, co im przekazują dorośli. Lubią się uczyć, ponieważ chcą wszystko wiedzieć. A szczególnie wiedzieć jak się zachować, żeby się przypodobać rodzicom, innym dorosłym i otoczeniu. Wychowanie w przedszkolu stanowi podstawę dla prawidłowego, indywidualnego rozwoju dziecka jak i dla przygotowania podjęcia nauki w szkole.

Analizując powyższe wskaźniki można zaobserwować, że najkorzystniejsza sytuacja występuje na obszarach 9, 16, 20 oraz 26, gdzie nie występuje żaden z negatywnych czynników. Pod względem liczby dzieci w wieku przedszkolnym najbardziej korzystna sytuacja ma miejsce w obszarze o nr 7. W jednostkach analitycznych, gdzie zanotowano negatywne tendencje w obszarze liczby dzieci w wieku przedszkolnym, nie ma ani jednego dziecka w tym wieku. Z kolei najwięcej dzieci uczęszczających do przedszkola jest w obszarze numer 2. Biorąc pod uwagę natężenie negatywnych czynników najgorsza sytuacja ma miejsce na obszarze jednostki analitycznej nr 21.

4.1.4 Pomoc społeczna

Tabela 13. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna*

Obszar	Ilość postępowań administracyjno-prawnych podejmowanych przez GKRPA w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	0,00
2	0,00
3	0,00
4	0,33
5	0,00
6	0,00
7	0,00
8	0,38
9	0,00
10	0,00
11	0,57
12	0,00
13	0,91
14	0,00
15	0,76
16	0,00
17	0,00
18	0,00
19	0,00
20	1,12
21	0,00
22	0,00
23	0,00
24	0,00
25	0,00
26	0,00
27	0,00

28	0,00
Średnia	0,10

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla gminy Dobra, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło:: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej.

W celu zobrazowania występowania zjawisk problemowych w sferze pomocy społecznej, dokonano analizy danych związanych z ilością postępowań administracyjno-prawnych podejmowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powołaną i działającą na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, którą tworzy zespół ludzi, których zadaniem jest realizacja zadań tejże ustawy, a także ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Sytuacja szczególnie niekorzystana w tym obszarze ma miejsce w obszarach 4, 8, 11, 13, 15 oraz 20. W ostatnim z tych obszarów poziom negatywnego czynnika został przekroczony ponad dziesięciokrotnie.

Definicja uzależnienia wg klasyfikacji ICD 10 brzmi: „uzależnieniem nazywamy kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których przyjmowanie substancji lub grupy substancji dominuje nad innymi zachowaniami, które miały poprzednio dla pacjenta większą wartość”. Najbardziej popularnym uzależnieniem jest uzależnienie od alkoholu i narkotyków. Nadużywanie alkoholu w Polsce jest ogromnym problemem społecznym. Alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem. Alkoholizm jest częstą przyczyną rozluźnienia więzi rodzinnych, a w konsekwencji rozpadu rodziny. Uzależnienie od alkoholu jest również przyczyną sieroctwa dzieci oraz przestępstw przeciwko członkom rodziny. Należy zaznaczyć, że osoby znajdujące się w takich rodzinach bardzo rzadko zgłaszają się po pomoc do odpowiednich instytucji. Bardzo często pozostają po prostu bierne i poddają się danej sytuacji nie wierząc, że może ona ulec zmianie. Należy również wspomnieć, że bardzo często wraz z uzależnieniem od alkoholu występuje zjawisko przemocy wobec domowników.

4.1.5 Przestępczość

Tabela 14. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – przestępczość*

Obszar	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba interwencji domowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	1,09	10,31
2	1,01	4,04
3	4,62	1,54
4	0,66	11,51
5	0,00	2,34
6	0,00	0,00

7	1,82	2,73
8	0,38	3,76
9	1,09	2,17
10	0,85	3,41
11	0,57	4,60
12	0,00	2,99
13	0,91	1,82
14	0,00	1,67
15	0,00	6,11
16	0,48	0,95
17	0,33	2,66
18	0,00	1,01
19	1,34	3,36
20	0,00	4,49
21	0,00	0,00
22	0,51	8,12
23	1,01	2,53
24	0,00	0,00
25	1,05	3,68
26	0,53	1,58
27	0,00	1,75
28	0,00	2,62
Średnia	0,73	5,02

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla gminy Dobra, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło:: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Turku.

Najczęściej podawane definicje przemocy to celowe użycie siły fizycznej albo władzy przeciwko drugiemu człowiekowi lub grupie ludzi, prowadzące lub stwarzające ryzyko uszkodzenia ciała, śmierci, krzywdy psychicznej. Wielokrotnie wraz z uzależnieniem alkoholowym pojawia się problem przemocy domowej. Przemoc domowa może być generowana nie tylko ze strony alkoholizmu lecz także poprzez niezaradność życiową oraz poczucie bezsilności. Jako przemoc domową należy rozumieć jednorazowe lub powtarzające się świadome, celowe działania wystosowane przeciwko co najmniej jednej osobie z rodziny lub osobie pozostającej we wspólnym gospodarstwie domowym, w sposób narażający te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia naruszając netykalność osobistą, godność, cielesność (w tym także seksualną) tym samym powodując szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołując cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. W celu skuteczniejszego diagnozowania, zapobiegania i rozwiązania problemów związanych z przemocą domową gmina jest zobowiązana do prowadzenia działań w zakresie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym oraz na poziomie wsparcia ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Skala zjawiska przemocy w rodzinie jest niezwykle trudna do oszacowania. W dużej mierze wynika to z niechęci ofiar do poszukiwania pomocy, wiary w zmianę sytuacji i przede wszystkim problemów, efektywne podejmowanie działań interwencyjnych i pomocowych w momencie zaistniałego problemu oraz

współdziałanie z innymi podmiotami przy rozwiązywaniu problemu i przeciwdziałaniu patologiom, przemocy w rodzinie. Jednak nadużywanie alkoholu i przemoc w rodzinie to nie jedyny problem. Pochodzenie z domu, w którym dochodziło do przemocy, problemy emocjonalne, nadużywanie środków odurzających to kolejne czynniki ryzyka.

Na podstawie zgromadzonych danych zostały obliczone poszczególne wskaźniki obrazujące sytuację społeczną związaną z przestępczością dla poszczególnych obszarów ujętych w tabeli powyżej. Zjawiska te zostały przedstawione za pomocą wskaźników obejmujących liczbę przestępstw kryminalnych oraz liczbę interwencji domowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Typowanie jednostek, na podstawie których wyznacza się obszar z najwyższą koncentracją zjawisk problemowych związanych z przestępczością, zostało przeprowadzone na podstawie analizy wszystkich wymienionych powyżej wskaźników. W związku z powyższym szczególnie negatywne tendencje odnotowuje się na obszarze jednostki o nr 1, która charakteryzuje się koncentracją obydwóch z problemów. Obszary o nr 1 i 4 charakteryzują się największym stężeniem problemów związanych z interwencjami domowymi, z kolei najwięcej przestępstw odnotowano w obszarze nr 3. Najkorzystniejsza sytuacja ma miejsce na obszarze jednostek analitycznych nr 6, 21 oraz 24, gdzie natężenie negatywnych czynników jest na poziomie 0.

4.2 Sfera gospodarcza

Poziom przedsiębiorczości lokalnej na terenie gminy Dobra został przedstawiony za pomocą wskaźników związanych z ilością podmiotów, które posiadają zaległości w płatnościach podatku od nieruchomości, liczbą podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON oraz liczbą podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 15. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego*

Obszar	Ilość podmiotów, które posiadają zaległości w płatnościach podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych skreślonych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	2,48	0,70	0,62
2	2,02	0,00	0,00
3	1,54	0,00	0,00
4	0,66	0,00	0,33
5	2,34	1,40	0,00
6	5,21	2,08	0,00
7	1,82	0,00	0,91
8	0,75	0,00	0,00

9	0,00	1,09	0,00
10	2,27	1,70	0,00
11	6,32	0,00	0,57
12	17,91	1,49	0,00
13	5,45	0,00	0,00
14	0,83	0,00	0,83
15	0,76	0,00	0,00
16	2,38	0,00	0,00
17	1,99	2,33	0,66
18	0,00	2,02	0,00
19	3,13	0,67	0,00
20	3,37	0,00	0,00
21	0,00	0,00	0,00
22	3,55	2,03	0,51
23	2,02	0,00	0,00
24	4,55	1,52	0,00
25	3,16	0,00	0,53
26	2,11	0,00	0,00
27	0,88	0,88	0,88
28	2,62	1,05	0,52
Średnia	2,52	0,71	0,31

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla gminy Dobra, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło:: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej oraz Urzędu Statystycznego w Poznaniu.

Przedsiębiorczość jest ważną cechą nie tylko skutecznego przedsiębiorcy – jej posiadanie przydaje się każdemu w codziennym życiu. Pobudzanie przedsiębiorczości i inicjatyw w skali lokalnej ułatwia tworzenie systemu harmonijnego, w którym każdy członek społeczności ma możliwość odegrania swojej roli, a o tym idzie, wzrasta poczucie lokalnej wspólnoty.

Na podstawie zgromadzonych danych można stwierdzić, iż najbardziej niekorzystna sytuacja gospodarcza występuje na obszarach o nr 11 i 25, gdzie wszystkie analizowane wskaźniki osiągnęły wartości gorsze niż średnia dla całej gminy. Z kolei najkorzystniejsza sytuacja występuje na obszarach nr 5, 9, 10 oraz 18, gdzie nie odnotowano żadnego z problemów. Pod względem ilości podmiotów zalegających z płatnościami podatku od nieruchomości, najmniej korzystna sytuacja ma miejsce w jednostce analitycznej nr 12 – poziom analizowanego czynnika ponad siedmiokrotnie przekracza średnią gminy. Najwięcej nowo zarejestrowanych podmiotów zanotowano w obszarze nr 17, a najwięcej wykreślonych podmiotów z rejestru REGON było w okręgu nr 7.

4.3 Sfera funkcjonalno-przestrzenna

W celu zobrazowania występowania zjawisk problemowych na obszarze gminy Dobra w sferze funkcjonalno-przestrzennej dokonano analizy danych związanych z liczbą świetlic wiejskich – miejsc

aktywności społecznej oraz liczbą obiektów komunalnych wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Ponadto dokonano analizy jakościowej określającej, czy na terenie miejscowości zdiagnozowano takie zjawiska jak: dynamicznie pogarszający się stan techniczny budynków i obiektów budowlanych, postępująca dewastacja obiektów oraz zidentyfikowano budynki i obiekty budowlane zagrażające środowisku. Dogłębna analiza sfery funkcjonalno-przestrzennej jest niezwykle istotna z uwagi na potencjalne możliwości typowania konkretnych działań rewitalizacyjnych w przestrzeni gminy.

Tabela 16. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – cz. 1*

Obszar	Liczba świetlic wiejskich – miejsc aktywności społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	0,08	0,85
2	0,00	0,00
3	0,00	0,00
4	0,00	0,99
5	0,00	0,47
6	0,00	0,00
7	0,00	0,91
8	0,38	0,00
9	0,00	0,00
10	0,28	0,28
11	0,57	0,00
12	0,00	0,00
13	0,91	0,91
14	0,83	0,00
15	0,76	0,00
16	0,48	0,48
17	0,00	0,00
18	1,01	0,00
19	0,22	0,00
20	1,12	0,00
21	0,00	0,00
22	0,51	0,51
23	0,51	0,00
24	0,00	0,00
25	0,53	0,00
26	0,00	0,00
27	0,00	0,00
28	0,52	0,00
Średnia	0,26	0,34

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla gminy Dobra, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło:: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Tabela 17. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – cz. 2*

Obszar	Określenie czy na terenie miejscowości zdiagnozowano takie zjawiska jak: dynamicznie pogarszający się stan techniczny budynków i obiektów budowlanych, postępującą dewastację obiektów oraz zidentyfikowano budynki i obiekty budowlane zagrażające środowisku
1	TAK
2	NIE
3	NIE
4	TAK
5	TAK
6	NIE
7	TAK
8	NIE
9	NIE
10	TAK
11	NIE
12	NIE
13	NIE
14	NIE
15	NIE
16	NIE
17	NIE
18	NIE
19	NIE
20	NIE
21	NIE
22	TAK
23	NIE
24	NIE
25	NIE
26	NIE
27	NIE
28	NIE

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla gminy Dobra, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło:: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Pojęcie szeroko rozumianej kultury jest wszechobecne. Współcześnie kulturę najczęściej utożsamia się z działaniami artystycznymi w dziedzinie muzyki, malarstwa, literatury, filmu lub innej dziedziny sztuki. Z kolei działalność kulturalna polega na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury. Tymi działaniami zajmują się instytucje kultury tj. muzea, biura wystaw artystycznych, galerie i centra sztuki, biblioteki, domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby. Analizując liczbę instytucji kultury działających na terenie gminy można zauważyć, że w połowie z analizowanych obszarów poziom

wskaźników jest gorszy niż średnia dla całej gminy, a najkorzystniejsza sytuacja ma miejsca w okręgach nr 18 i 20.

Potrzeby remontowo-modernizacyjne obiektów komunalnych przekraczające obecne możliwości finansowe gminy, wiążą się z postępującym procesem niszczenia tych budynków. Korzystna sytuacja ma miejsce w większości jednostkach przestrzennych i tylko w siedmiu z nich sytuacja wymaga interwencji gminy w postaci inwestycji i realizacji zadań remontowo-modernizacyjnych. Najwyższy poziom zdegradowania obiektów komunalnych, w których niezbędne jest przeprowadzenie remontu występują na obszarze nr 4.

Analizując wszystkie powyższe wskaźniki, najbardziej niekorzystna sytuacja została zaobserwowana na obszarach nr 1, 4, 5 i 7, gdzie zaobserwowano wszystkie z analizowanych problemów, jednak biorąc pod uwagę natężenie negatywnych czynników, w okręgu nr 4 ich poziom jest gorszy niż średnia dla całej gminy. Jednostki przestrzenne, gdzie nie odnotowano żadnych problemów o charakterze przestrzenno-funkcyjnym to obszary o numerach: 8, 11, 14, 15, 18, 23, 25 i 28 – najkorzystniejsza sytuacja występuje w okręgu nr 20.

4.4 Sfera techniczna

W celu zobrazowania występowania zjawisk problemowych na obszarze gminy Dobra w sferze technicznej dokonano analizy danych związanych z liczbą mieszkań komunalnych przypadających na 1000 mieszkańców. Liczba lokali komunalnych jest zbyt mała w stosunku do potrzeb, a te które istnieją, są z kolei wyeksploatowane i nieutrzymywane w odpowiedniej kondycji.

Tabela 18. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego*

Obszar	Liczba mieszkań komunalnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba mieszkań komunalnych wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	13,18	7,75
2	0,00	0,00
3	0,00	0,00
4	78,95	75,66
5	28,04	28,04
6	0,00	0,00
7	27,27	27,27
8	0,00	0,00
9	0,00	0,00
10	22,73	22,73
11	0,00	0,00
12	0,00	0,00
13	0,00	0,00
14	25,00	25,00
15	0,00	0,00

16	0,00	0,00
17	0,00	0,00
18	0,00	0,00
19	0,00	0,00
20	0,00	0,00
21	0,00	0,00
22	0,00	0,00
23	15,15	15,15
24	0,00	0,00
25	0,00	0,00
26	0,00	0,00
27	0,00	0,00
28	0,00	0,00
Średnia	10,89	9,53

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla gminy Dobra, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło:: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Ocena powyższych czynników pozwoliła na zdiagnozowanie obszaru o największej koncentracji problemów o charakterze technicznym. Spośród dwudziestu ośmiu jednostek urbanistycznych tylko w siedmiu znajdują się lokale przeznaczone na mieszkania komunalne – są to obszary nr 1, 4, 5, 14 i 23. Najwięcej dostępnych mieszkań komunalnych jest na obszarze nr 4. Biorąc pod uwagę liczbę mieszkań komunalnych wymagających remontu praktycznie wszystkie dostępne lokale wymagają działań modernizacyjno-remontowych i tylko na obszarze jednostki nr 1 ich liczba jest niższa niż średnia dla gminy – prawie połowa lokali wymaga remontu.

4.5 Sfera środowiskowa

W celu zobrazowania rozkładu zjawisk problemowych na obszarze gminy Dobra w sferze środowiskowej dokonano analizy danych związanych z powierzchnią gruntów zalesionych (ha) oraz liczbą nieruchomości segregujących odpady w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Tabela 19. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego*

Obszar	Powierzchnia gruntów zalesionych (ha) w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Ilość nieruchomości segregujących odpady w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	0,03	29,61
2	42,01	47,47
3	2,29	23,08
4	2,98	24,01
5	49,44	31,78
6	30,34	36,46
7	8,11	26,36
8	2,59	30,45
9	12,26	36,96
10	4,39	25,57
11	23,20	28,74

12	30,42	31,34
13	57,74	30,91
14	5,31	33,33
15	20,04	29,77
16	90,21	30,48
17	68,42	27,24
18	5,45	27,27
19	5,59	20,36
20	64,19	20,22
21	57,47	28,13
22	0,05	26,40
23	57,80	23,23
24	14,63	36,36
25	0,77	25,79
26	2,54	26,32
27	64,04	22,81
28	0,32	25,13
Średnia	19,21	27,93

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla gminy Dobra, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło:: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Las od zawsze odgrywał ogromną rolę w życiu człowieka – dawał mu schronienie, pokarm i opał. Pomimo rozwoju cywilizacyjnego znaczenie lasu nadal jest bardzo duże, a jego zanik przyniosłoby wiele negatywnych skutków. Najważniejsze funkcje lasów to oczyszczanie powietrza, regulacja gospodarki wodnej, ochrona przed intensywnymi podmuchami wiatru a także ochrona przyrody (fauny oraz flory). Ponadto lasy posiadają także funkcje społeczne – las kształtuje korzystne warunki zdrowotne i rekreacyjne dla społeczeństwa, wzbogaca rynek pracy, wzmacnia obronność kraju, zapewnia rozwój kultury i edukacji ekologicznej społeczeństwa. Analizując powierzchnię gruntów zalesionych na terenie gminy, najkorzystniejsza sytuacja ma miejsce na obszarach o numerach 16, 17, 20 i 27. Z kolei najgorzej sytuacja wygląda w okręgach nr 1, 25 oraz 28.

Analiza czynnika związanego z ekologią tj. segregacja odpadów pokazała, że najbardziej negatywne tendencje w tym obszarze odnotowuje się w obszarach nr 19 i 20. Problemy zaobserwowano jeszcze w dwunastu okręgach. Największa liczba nieruchomości segregujących odpady jest w jednostce nr 2.

Ocena powyższych czynników pozwoliła na zdiagnozowanie obszaru o największej koncentracji problemów – są to jednostki nr 7 i 18. Z kolei najkorzystniejsza sytuacja ma miejsca w okręgu nr 16.

5 WYBÓR OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

W celu wyłonienia obszaru zdegradowanego w pierwszej kolejności dokonano analizy koncentracji problemów społecznych w odniesieniu do całej gminy Dobra. Analiza problemów społecznych obejmowała diagnozę ilościową w obszarze dziesięciu różnych czynników społecznych odnoszących się do sytuacji demograficznej, rynku pracy, edukacji, pomocy społecznej i przestępczości. Dodatkowo diagnozę ilościową pogłębiono o analizę czynników gospodarczych, technicznych, środowiskowych i funkcjonalno-przestrzennych.

W celu zobrazowania całościowej sytuacji gminy Dobra dokonano zestawienia wszystkich czynników analizowanych w gminie, co przedstawia tabela nr 20.

Na podstawie danych zawartych w tabeli 20 dotyczącej skali zjawisk kryzysowych stwierdza się, iż najwięcej zjawisk kryzysowych występuje na terenie obszarów o numerach: 1, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 15, 19, 21, 24 oraz 25.

W celu zoptymalizowania wyboru obszarów kwalifikujących się jako obszary zdegradowane zastosowano metody statystyczne oparte na wyznaczeniu mediany⁵ oraz dominanty⁶ zbioru wartości liczbowych występujących w poszczególnych obszarach jako negatywne zjawiska kryzysowe ogółem.

W celu zobrazowania całościowej sytuacji gminy Dobra dokonano zestawienia wszystkich czynników analizowanych w gminie, co przedstawia tabela nr 20.

Dane⁷ rosnąco: 5, 5, 5, 7, 7, 7, 7, 7, 7, 8, 8, 8, 8, 9, 9, 9, 10, 10, 10, 10, 10, 10, 10, 11, 11, 11, 11, 12, 12, 13.

Liczba danych: $n = 28$

Mediana = 9

Dominanta = 7

Jako obszar zdegradowany wyznacza się zatem obszary o liczbie zjawisk kryzysowych powyżej mediany (9) oraz dominanty (7) tj. obszary o numerach: 1, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 15, 19, 21, 24 oraz 25.

⁵ W statystyce jest to wartość cechy w szeregu uporządkowanym, powyżej i poniżej której znajduje się jednakowa liczba obserwacji. Wyznaczenie mediany z jakiegoś zbioru liczb, polega na wypisaniu tych liczb w kolejności niemalejącej, a następnie wybraniu liczby środkowej (w przypadku gdy występuje nieparzysta liczba liczb w zbiorze). Jeżeli występuje parzysta liczba liczb w zbiorze, to mediana jest równa średniej arytmetycznej dwóch środkowych liczb.

⁶ Jest to wartość modalna, lub też wartość najczęstsza. Jest to jedna z miar tendencji centralnej, statystyka dla zmiennych o rozkładzie dyskretnym, wskazująca na wartość o największym prawdopodobieństwie wystąpienia, lub wartość najczęściej występująca w próbie. Dla zmiennej losowej o rozkładzie ciągłym jest to wartość, dla której funkcja gęstości prawdopodobieństwa ma wartość największą. Dominanta jest także najczęściej występującą wartością liczbową w danym zbiorze.

⁷ Wartości liczbowe występujące w poszczególnych obszarach jako negatywne zjawiska kryzysowe ogółem.

Tabela 20. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.

Obszar	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK GOSPODARCZYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK TECHNICZNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK ŚRODOWISKOWYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK KRYZYSOWYCH OGÓŁEM
1	8	1	3	0	1	13
2	3	2	1	1	0	7
3	4	2	1	1	2	10
4	5	1	3	1	2	12
5	6	1	3	1	0	11
6	4	2	1	1	0	8
7	3	1	3	1	2	10
8	7	2	0	1	1	11
9	3	1	1	1	1	7
10	5	1	1	1	2	10
11	6	2	0	1	0	9
12	4	2	1	1	0	8
13	4	3	1	1	0	9
14	2	1	0	1	1	5
15	7	2	0	1	0	10
16	1	2	1	1	0	5
17	5	0	1	1	1	8
18	1	1	0	1	2	5
19	5	3	1	1	2	12
20	2	3	0	1	1	7
21	6	2	1	1	0	10
22	3	1	2	1	2	9
23	3	2	0	1	1	7
24	6	2	1	1	1	11
25	5	2	0	1	2	10
26	1	2	1	1	2	7
27	4	0	1	1	1	7
28	4	1	0	1	2	8

Źródło: Opracowanie własne.

6 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZOWANEGO NA TERENIE GMINY DOBRA

6.1 Analiza danych na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizowanego

Wszelkie dane pozyskane w celu dokonania diagnoz ilościowych zostały przedstawione w zestawieniach tabelarycznych.

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizowanego dokonano pogłębionej analizy problemów społecznych, gospodarczych, funkcjonalno–przestrzennych, technicznych oraz środowiskowych występujących na obszarze zdegradowanym – wykorzystując dane ilościowe oraz jakościowe.

Wykaz jednostek na obszarze zdegradowanym wraz z liczbą ich mieszkańców oraz powierzchnią danego obszaru przedstawiono w tabeli nr 21.

Tabela 21. Jednostki administracyjne zaliczone do obszaru zdegradowanego

Obszar	Nazwa	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)
1	Miasto Dobra	1 290	184,00
3	Czajków	65	136,00
4	Długa Wieś	304	411,00
5	Dąbrowica	214	540,00
7	Józefów	110	262,00
8	Linne	266	1 057,00
10	Mikulice	352	512,00
15	Potworów	131	359,00
19	Skęczniew	447	772,00
21	Stefanów	96	394,00
24	Szymany	66	185,00
25	Ugory	190	319,00
RAZEM		3 531	5 131,00

Źródło: Opracowanie własne.

6.2 Sfera społeczna

6.2.1 Sytuacja demograficzna

Analiza sytuacji demograficznej została przeprowadzona na podstawie danych dotyczących liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz liczby

mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. W poniższej tabeli przedstawione zostały wartości poszczególnych wskaźników odpowiadające poszczególnym jednostkom przestrzennym obszaru zdegradowanego.

Tabela 22. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – sytuacja demograficzna*

Obszar	Liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	13,18	62,64	24,19
3	26,15	55,38	18,46
4	19,74	66,78	13,49
5	15,89	62,15	21,96
7	27,27	56,36	16,36
8	13,53	64,29	22,18
10	17,90	63,64	18,47
15	20,61	58,78	20,61
19	11,41	60,40	28,19
21	16,67	58,33	25,00
24	6,06	68,18	25,76
25	21,05	59,47	19,47
Średnia	15,52	62,25	22,23

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Koncentracja dwóch spośród trzech analizowanych negatywnych zjawisk w obszarze demograficznym występuje na obszarach o nr 1, 21 i 24. Najgorsza sytuacja ma miejsce w okręgu nr 19, gdzie występują wszystkie z trzy problemy. Najkorzystniejsza sytuacja jest na obszarach o numerach 4 i 10, gdzie nie odnotowano żadnego negatywnego zjawiska.

6.2.2 Rynek pracy

Analiza rynku pracy została przeprowadzona na podstawie danych dotyczących liczby osób bezrobotnych oraz liczby osób długotrwale bezrobotnych. W poniższej tabeli przedstawione zostały wartości poszczególnych wskaźników odpowiadające poszczególnym jednostkom przestrzennym obszaru zdegradowanego.

Tabela 23. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – rynek pracy*

Obszar	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób długotrwale bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	1,16	0,62
3	0,00	0,00

4	1,32	0,99
5	0,93	0,93
7	0,00	0,00
8	1,50	1,13
10	1,42	0,57
15	2,29	1,53
19	0,89	0,45
21	1,04	1,04
24	3,03	1,52
25	1,58	1,05
Średnia	1,22	0,74

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Turku.

Wysoki wskaźnik liczby osób bezrobotnych występuje na obszarach o numerach 4, 8, 15, 24 i 25. Najwyższe natężenie wskaźnika związanego z liczbą osób bezrobotnych zaobserwowano w jednostce nr 24. Z kolei najbardziej korzystna sytuacja jest w obszarach nr 3 i 7, gdzie nie odnotowano ani jednego przypadku bezrobocia.

6.2.3 Edukacja

Analiza sytuacji w obszarze edukacji została przeprowadzona na podstawie danych dotyczących liczby dzieci w wieku przedszkolnym oraz liczby dzieci uczęszczających do przedszkola. W poniższej tabeli przedstawione zostały wartości poszczególnych wskaźników odpowiadające poszczególnym jednostkom przestrzennym obszaru zdegradowanego.

Tabela 24. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – edukacja*

Obszar	Liczba dzieci w wieku przedszkolnym w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba dzieci uczęszczająca do przedszkola w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	0,00	2,25
3	0,00	1,54
4	0,00	2,96
5	0,00	1,87
7	9,09	0,91
8	0,00	2,26
10	0,00	2,27
15	0,00	2,29
19	3,36	2,24
21	0,00	0,00
24	0,00	1,52
25	0,00	4,74
Średnia	0,71	2,29

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Koncentracja negatywnych zjawisk w obszarze kultury występuje w jednostkach o numerach 1, 3, 5, 8, 10, 21 oraz 24, gdzie odnotowano wszystkie z problemów. Tylko w dwóch z dwunastu obszarów zdegradowanych liczba dzieci w wieku przedszkolnym jest wyższa niż średnia dla obszaru zdegradowanego, a liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli wyższa niż średnia dla obszaru zdegradowanego jest tylko w trzech okręgach: 4, 15 i 25. Najbardziej niekorzystna sytuacja ma miejsca w jednostce przestrzennej nr 21.

6.2.4 Pomoc społeczna

Analiza sytuacji w obszarze pomocy społecznej została przeprowadzona na podstawie danych dotyczących ilości postępowań administracyjno-prawnych podejmowanych przez GKRPA. W poniższej tabeli przedstawione zostały wartości poszczególnych wskaźników odpowiadające poszczególnym jednostkom przestrzennym obszaru zdegradowanego.

Tabela 25. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna*

Obszar	Ilość postępowań administracyjno-prawnych podejmowanych przez GKRPA w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	0,00
3	0,00
4	0,33
5	0,00
7	0,00
8	0,38
10	0,00
15	0,76
19	0,00
21	0,00
24	0,00
25	0,00
Średnia	0,08

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Najbardziej niekorzystna sytuacja występuje w obszarach nr 4, 8 i 15, gdzie natężenie negatywnego czynnika jest wyższe niż średnia dla obszaru zdegradowanego. W pozostałych jednostkach nie zanotowano analizowanego problemu.

6.2.5 Przestępczość

Analiza sytuacji w obszarze przestępczości została przeprowadzona na podstawie danych dotyczących liczbę przestępstw kryminalnych oraz liczbę interwencji domowych. W poniższej tabeli przedstawione

zostały wartości poszczególnych wskaźników odpowiadające poszczególnym jednostkom przestrzennym obszaru zdegradowanego.

Tabela 26. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – przestępczość*

Obszar	Liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba interwencji domowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	1,09	10,31
3	4,62	1,54
4	0,66	11,51
5	0,00	2,34
7	1,82	2,73
8	0,38	3,76
10	0,85	3,41
15	0,00	6,11
19	1,34	3,36
21	0,00	0,00
24	0,00	0,00
25	1,05	3,68
Średnia	0,93	6,49

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Turku.

Wysoki wskaźnik liczby stwierdzonych przestępstw występuje na obszarach nr 1, 3, 7, 19 i 25, jednak biorąc pod uwagę natężenie tego czynnika, najgorsza sytuacja ma miejsce w okręgu nr 3. Z kolei liczba interwencji domowych najwyższy wskaźnik osiągnęła w jednostkach nr 1 i 4. Najbardziej korzystna sytuacja występuje w obszarach na 21 oraz 24, gdzie nie odnotowano ani jednego przypadku przestępstwa czy interwencji domowej.

6.3 Sfera gospodarcza

Oceniając występowanie negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej na obszarze zdegradowanym, dokonano analizy danych ilościowych związanych z ilością podmiotów, które posiadają zaległości w płatnościach podatku od nieruchomości, liczbą podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON oraz liczbą podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z rejestru REGON. W poniższej tabeli przedstawione zostały wartości wskaźników odpowiadające poszczególnym jednostkom przestrzennym obszaru zdegradowanego.

Tabela 27. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego*

Obszar	Ilość podmiotów, które posiadają zaległości w płatnościach podatku od nieruchomości w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba podmiotów gospodarczych skreślonych z rejestru REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców
--------	---	--	---

1	2,48	0,70	0,62
3	1,54	0,00	0,00
4	0,66	0,00	0,33
5	2,34	1,40	0,00
7	1,82	0,00	0,91
8	0,75	0,00	0,00
10	2,27	1,70	0,00
15	0,76	0,00	0,00
19	3,13	0,67	0,00
21	0,00	0,00	0,00
24	4,55	1,52	0,00
25	3,16	0,00	0,53
Średnia	2,15	0,62	0,31

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Urząd Miejski w Dobrej oraz Urząd Statystyczny w Poznaniu.

Najbardziej niekorzystna sytuacja występuje na obszarze nr 25 – zanotowano tam wszystkie trzy analizowane problemy. Aż w siedmiu jednostkach wskaźnik dotyczący liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON był gorszy niż średnia dla gminy – nie odnotowano ani jednego przypadku. Najwięcej podmiotów z rejestru zostało wykreślonych w okręgu nr 7.

6.4 Sfera funkcjonalno-przestrzenna

Dla oceny sytuacji występowania negatywnych zjawisk na obszarze zdegradowanym w sferze funkcjonalno-przestrzennej dokonano analizy danych ilościowych związanych z liczbą świetlic wiejskich – miejsc aktywności społecznej oraz liczbą obiektów komunalnych wymagających remontu. W poniższej tabeli przedstawione zostały wartości poszczególnych wskaźników odpowiadające poszczególnym jednostkom przestrzennym obszaru zdegradowanego.

Tabela 28. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – cz. 1*

Obszar	Liczba świetlic wiejskich – miejsc aktywności społecznej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	0,08	0,85
3	0,00	0,00
4	0,00	0,99
5	0,00	0,47
7	0,00	0,91
8	0,38	0,00
10	0,28	0,28
15	0,76	0,00
19	0,22	0,00
21	0,00	0,00
24	0,00	0,00

25	0,53	0,00
Średnia	0,17	0,48

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Tabela 29. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – cz. 2*

Obszar	Określenie czy na terenie miejscowości zdiagnozowano takie zjawiska jak: dynamicznie pogarszający się stan techniczny budynków i obiektów budowlanych, postępującą dewastację obiektów oraz zidentyfikowano budynki i obiekty budowlane zagrażające środowisku
1	TAK
3	NIE
4	TAK
5	TAK
7	TAK
8	NIE
10	TAK
15	NIE
19	NIE
21	NIE
24	NIE
25	NIE

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Ocena ilościowa i jakościowa wymienionych wyżej kluczowych czynników pozwoliła na zdiagnozowanie obszarów, które charakteryzują się koncentracją trzech problemów o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym. Są to jednostki przestrzenne o numerach 1, 4 oraz 7. Najlepsza sytuacja została odnotowana w okręgach nr 8, 15, 19 i 25, gdzie nie zanotowano żadnego z problemów.

6.5 Sfera techniczna

W sferze technicznej dokonano analizy danych ilościowych związanych z liczbą mieszkań komunalnych oraz liczbą mieszkań komunalnych wymagających remontu. W poniższej tabeli przedstawione zostały wartości poszczególnych wskaźników odpowiadające poszczególnym jednostkom przestrzennym obszaru zdegradowanego.

Tabela 30. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego*

Obszar	Liczba mieszkań komunalnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Liczba mieszkań komunalnych wymagających remontu w przeliczeniu na 100 mieszkańców
--------	--	--

1	13,18	7,75
3	0,00	0,00
4	78,95	75,66
5	28,04	28,04
7	27,27	27,27
8	0,00	0,00
10	22,73	22,73
15	0,00	0,00
19	0,00	0,00
21	0,00	0,00
24	0,00	0,00
25	0,00	0,00
Średnia	16,43	14,16

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Negatywne tendencje odnotowuje się w tych jednostkach, gdzie są zlokalizowane mieszkania komunalne – wymagają one niezbędnych działań modernizacyjno-remontowych. Jedynie w obszarze nr 1 liczba mieszkań komunalnych wymagających remontu jest dużo poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego.

6.6 Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej dokonano analizy danych ilościowych związanych z powierzchnią gruntów zalesionych (ha) oraz liczbą nieruchomości segregujących odpady. W poniższej tabeli przedstawione zostały wartości poszczególnych wskaźników odpowiadające poszczególnym jednostkom przestrzennym obszaru zdegradowanego.

Tabela 31. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego*

Obszar	Powierzchnia gruntów zalesionych (ha) w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Ilość nieruchomości segregujących odpady w przeliczeniu na 100 mieszkańców
1	0,03	29,61
3	2,29	23,08
4	2,98	24,01
5	49,44	31,78
7	8,11	26,36
8	2,59	30,45
10	4,39	25,57
15	20,04	29,77
19	5,59	20,36
21	57,47	28,13
24	14,63	36,36
25	0,77	25,79
Średnia	7,52	27,41

* kolorem czerwonym oznaczono wynik poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego, a kolorem zielonym wynik powyżej średniej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miejskiego w Dobrej.

Najwyższe natężenie negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej występuje na obszarach nr 3, 4, 10, 19 oraz 25 – występują tam obydwa z analizowanych czynników. W okręgach nr 1, 7 i 8, zanotowano tylko jeden problem. W pozostałych jednostkach natężenie czynników jest poniżej średniej dla obszaru zdegradowanego, a najkorzystniejsza sytuacja ma miejsce w okręgach nr 5 i 21.

6.7 Podsumowanie analizy danych na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizowanego

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji dokonano analizy czynników w sferze społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej. Wartości wskaźników, które wskazywały na występowanie zjawiska problemowego w danym obszarze, zostały sumarycznie zestawione w poniższej tabeli.

Tabela 32. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego

Obszar	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK SPOŁECZNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK GOSPODARCZYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK TECHNICZNYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK ŚRODOWISKOWYCH	LICZBA NEGATYWNYCH ZJAWISK KRYZYSOWYCH OGÓŁEM
1	6	1	3	1	1	12
3	4	2	1	1	2	10
4	5	1	3	1	2	12
5	4	2	2	1	0	9
7	3	1	3	1	1	9
8	6	2	0	1	1	10
10	3	2	1	1	2	9
15	6	2	0	1	0	9
19	5	2	0	1	2	10
21	5	2	1	1	0	9
24	6	2	1	1	0	10
25	5	2	0	1	2	10

Źródło: Opracowanie własne.

W celu wyznaczenia obszaru rewitalizowanego wykonano syntetyczne zestawienie wskaźników ilustrujących natężenie i koncentrację problemów na obszarze zdegradowanym, w podziale na poszczególne jednostki funkcjonalne.

6.8 Wyznaczenie obszaru rewitalizowanego

Zgodnie z Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji obszar rewitalizacji może obejmować obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją

negatywnych zjawisk (problemy społeczne, gospodarcze, techniczno-strukturalne i środowiskowe), o których mowa w art. 9 ust. 1, który ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Analiza wskaźnikowa wykazała, że obszarem o najwyższej liczbie negatywnych zjawisk kryzysowych ogółem są jednostki analityczne o numerach 1 oraz 4. Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji gminy Dobra poprowadzono po granicach działek ewidencyjnych z zabudową (bez działek rolnych, leśnych, pod wodami powierzchniowymi itp.) wyznaczających zwarty obszar zabudowy. Powierzchnia wyznaczonego obszaru rewitalizacji wynosi więc 322 ha, co stanowi 2,44% powierzchni gminy Dobra. Spełniony zatem został wymóg, aby wielkość obszaru rewitalizowanego nie przekraczała 20% powierzchni gminy. Szacuje się, że obszar wskazany do rewitalizacji zamieszkują 1 594 osoby, co stanowi 27,12% populacji gminy. Spełniony jest więc warunek, aby populacja obszaru rewitalizowanego nie przekraczała 30% ogółu mieszkańców gminy.

Poglądowa mapa z obszarem rewitalizacji znajduje się poniżej, mapa będąca załącznikiem do uchwały o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji znajduje się w Załączniku nr 1.

Tabela 33. Jednostki analityczne zaliczone do obszaru rewitalizowanego.

Nazwa	Liczba mieszkańców	Powierzchnia (ha)
1 (Miasto Dobra)	1 290	131,00
4 (Długa Wieś)	304	191,00
Gmina Dobra	1 594	322,00
% przypadający na obszar rewitalizowany	27,12	2,44

Źródło: Opracowanie własne.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Ruch naturalny w gminie Dobra w latach 2013-2022	7
Wykres 2. Ludność gminy Dobra wg grup wiekowych oraz płci w 2022 roku	7
Wykres 3. Ludność w gminie Dobra według ekonomicznych grup wieku w latach 2013-2022	8
Wykres 4. Bilans migracji w gminie Dobra w latach 2013-2022	9
Wykres 5. Zameldowania i wymeldowania w gminie Dobra w latach 2013-2022	9
Wykres 6. Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w gminie Dobra w latach 2013-2022...	10
Wykres 7. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą w gminie Dobra w 2022 roku wg sekcji PKD 2007	11
Wykres 8. Liczba pracujących w gminie Dobra w latach 2013-2021, w tym wg płci	13
Wykres 9. Liczba bezrobotnych w gminie Dobra w latach 2013-2022, w tym wg płci.....	13
Wykres 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Dobra w latach 2013-2022, w tym wg płci.....	14
Wykres 11. Liczba bezrobotnych w gminie Dobra w latach 2013-2022, w tym długotrwale bezrobotni	15
Wykres 12. Korzystający z pomocy społecznej oraz otrzymujący zasiłek w gminie Dobra w latach 2013-2022	16
Wykres 13. Kwoty wypłaconych świadczeń i zasiłków w gminie Dobra w latach 2013-2022 [w tys. zł]	17
Wykres 15. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w gminie Dobra w latach 2013-2022	20
Wykres 16. Uczniowie szkół podstawowych w gminie Dobra w latach 2013-2022	21
Wykres 17. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej w gminie Dobra w latach 2013-2022	22
Wykres 18. Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania oraz długość czynnych sieci [km] w gminie Dobra w latach 2013-2022	23
Wykres 19. Zasoby mieszkaniowe w gminie Dobra w latach 2013-2022.....	24
Wykres 20. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania [m ²] w gminie Dobra w latach 2013-2022	24
Wykres 21. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne w gminie Dobra w latach 2013-2022.....	25

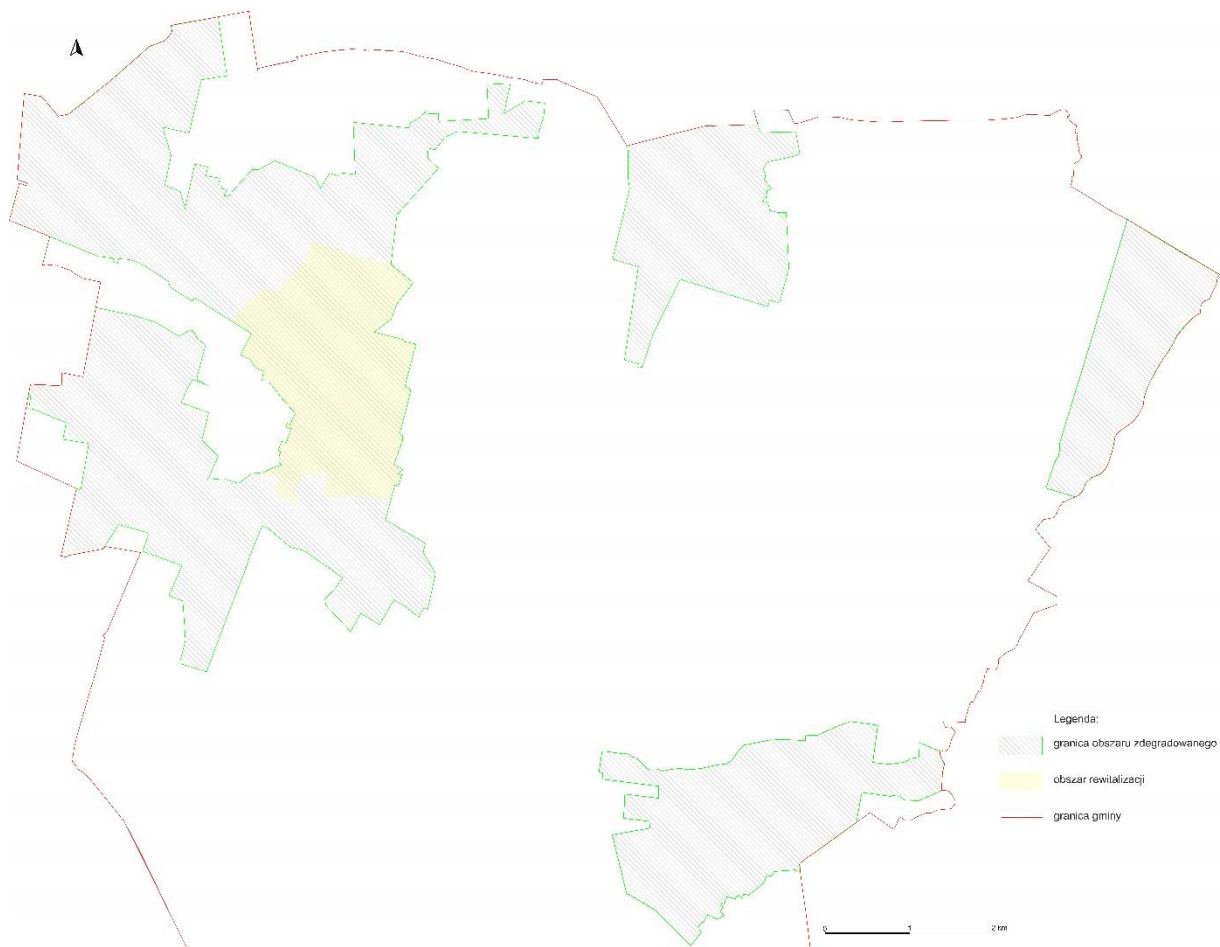
SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Ludność gminy Dobra w latach 2013-2022</i>	<i>6</i>
<i>Tabela 2. Podmioty wg klas wielkości w gminie Dobra w latach 2013-2022.....</i>	<i>10</i>
<i>Tabela 3. Wskaźniki gospodarcze.....</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 4. Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w gminie Dobra w latach 2013-2022.....</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 5. Liczba osób korzystających z oferty kulturalnej w gminie Dobra w latach 2013-2022</i>	<i>18</i>
<i>Tabela 6. Kluby sportowe i ich uczestnicy w gminie Dobra w latach 2014-2022</i>	<i>19</i>
<i>Tabela 7. Wykaz czynników (wskaźników) społecznych analizowanych w procesie diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego na terenie gminy Dobra</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 8. Wykaz czynników (wskaźników) gospodarczych, funkcjonalno–przestrzennych, technicznych i środowiskowych analizowanych w procesie diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego na terenie gminy Dobra</i>	<i>28</i>
<i>Tabela 9. Liczba mieszkańców w analizowanych jednostkach przestrzennych gminy Dobra oraz powierzchnia obszarów.....</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 10. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – sytuacja demograficzna*.....</i>	<i>31</i>
<i>Tabela 11. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – rynek pracy*</i>	<i>32</i>
<i>Tabela 12. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – edukacja*</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 13. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – pomoc społeczna* .</i>	<i>36</i>
<i>Tabela 14. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – przestępczość*</i>	<i>37</i>
<i>Tabela 15. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego*</i>	<i>39</i>
<i>Tabela 16. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – cz. 1*</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 17. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – cz. 2*</i>	<i>42</i>
<i>Tabela 18. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego*</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 19. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego*.....</i>	<i>44</i>
<i>Tabela 20. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego.....</i>	<i>47</i>
<i>Tabela 21. Jednostki administracyjne zaliczone do obszaru zdegradowanego</i>	<i>48</i>
<i>Tabela 22. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – sytuacja demograficzna*.....</i>	<i>49</i>
<i>Tabela 23. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – rynek pracy*</i>	<i>49</i>
<i>Tabela 24. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego – edukacja*</i>	<i>50</i>

<i>Tabela 25. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – pomoc społeczna*</i>	51
<i>Tabela 26. Czynniki społeczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – przestępczość*</i>	52
<i>Tabela 27. Czynniki gospodarcze służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego*</i>	52
<i>Tabela 28. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – cz. 1*</i>	53
<i>Tabela 29. Czynniki funkcjonalno-przestrzenne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego – cz. 2*</i>	54
<i>Tabela 30. Czynniki techniczne służące wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego*</i>	54
<i>Tabela 31. Czynniki środowiskowe służące wyznaczeniu obszaru zdegradowanego*</i>	55
<i>Tabela 32. Syntetyczne zestawienie liczby wskaźników obrazujących zjawiska kryzysowe, służących wyznaczeniu obszaru rewitalizowanego</i>	56
<i>Tabela 33. Jednostki analityczne zaliczone do obszaru rewitalizowanego.</i>	57

ZAŁĄCZNIKI

Rysunek 1. Obszar rewitalizacji.

Źródło: Opracowanie własne.